

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ ΕΝΑΤΟΝ — ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1893. — ΤΕΥΧΟΣ Δ'.

Η ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΛΑΣΤΗΣΕΩΣ ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Ἐν πάσῃ ἐποχῇ, καὶ πιθανῶς ἐν παντὶ τόπῳ, ἀπεδόθη εἰς τὴν σελήνην ὅλως ἰδιαιτέρα ἐπιρροή ἐπὶ τῆς βλαστήσεως καὶ ἐπὶ τινῶν φαινομένων τῆς ζωῆς. Βασιζόμενοι ἐπὶ τοῦ φαινομένου τῶν πλημμυρῶν τοῦ Ὠκεανοῦ, φαινομένου ὀφειλομένου εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἔλξιν τῆς γῆς καὶ τῆς σελήνης, τὴν ἐπιφέρουσαν μετατόπισιν τῶν ὑδάτων τῆς ἡμετέρας σφαίρας, ἐσκέρθησαν πάντοτε ὅτι ἡ ἀτμοσφαῖρα ἡμῶν ὄφειλε νὰ ὑφίσταται τροποποιήσεις ἀντανακλωμένας ἐπὶ τῶν σπόρων, τῶν φυτῶν καὶ τῶν προϊόντων αὐτῶν.

Ἡ θερμαντικὴ καὶ φωταίνῃ ἀκτινοβολία τῆς σελήνης ἐτέθη ὡσούτως ὑπὸ συζήτησιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θερμοκρασία τοῦ πλανήτου τούτου εἶνε ἀσθενεστέρη ἢ ἡ τῆς γῆς, τὸ νυκτερινὸν ἄστρον, ταπεινούμενον πρὸς ἡμᾶς, θὰ μᾶς ἀποστείλλε ψῦχος· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, ἐπειδὴ ἀντανακλᾷ μέρος τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τὰς ὁποίας λαμβάνει, δύναται νὰ μᾶς ἀποστείλῃ καὶ θερμότητα, πρὸ πάντων κατὰ περίοδον πανσελήνου. Αἱ ὑκαμοιβαὶ αὐταὶ ψύχους καὶ θάλπους, διὰ πολλοὺς γεωργοὺς, θὰ ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δικαιολογία τῶν ἰδεῶν τῶν ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα ὑπὸ τῶν προγόνων τῶν μεταδοθεισῶν.

Ὁ Houdaille, καθηγητῆς τῆς φυσικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Μονπελιέ, συνήθροισεν ἐν ἐνδιαφέροντι συγγράμματι παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῶν σεληνιακῶν ἐπιδράσεων καὶ ἐμνημόνευσεν

τάς επικρατούσας γνώμας επί τινων γεωργικῶν ἐργασιῶν διαφορῶν τόπων. Ἐδῶ σπεύρουσι τοὺς σπόρους κατὰ τὴν νέαν σελήνην· ἐκεῖ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκλέγουσι τὴν μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τελευταίου τετάρτου ἐποχὴν· ἀλλαχῶς μὲ τὴν παλαιάν ἢ τὴν νέαν σελήνην, καθ' ὅσον ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀποκτήσωσι καρπὸν ἢ νομὴν· εἰς ἄλλας χώρας ὅπως σπεύρουσιν ἀρκοῦνται ἀπλῶς εἰς τὴν παρουσίαν τῆς σελήνης.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου, ἰδοὺ αἱ πληροφορίαι αἱ συλλεγεῖσθαι ἐκ τεσσάρων γαλλικῶν νομῶν λίαν μεμακρυσμένων ἀπ' ἀλλήλων ὥστε νὰ δύναται τις νὰ ἔχη γενικὴν ἀποψιν τῶν γνώμῶν τῶν επικρατουσῶν εἰσέτι εἰς πολλὰς ἀμπελοφόρους περιφερείας· Ἐν Ἰζέρη διατείνονται ὅτι αἱ λευκοστάφυλοι ἀμπελοὶ δέον νὰ κλαδεύωνται κατὰ τὴν φθίνουσαν σελήνην, αἱ δὲ μελανοστάφυλοι κατὰ τὴν νέαν, καθ' ἣν, βεβαιοῦσιν ὡσαύτως, ὅτι τὰ ἐμβόλια προσκολλῶνται κάλλιον. Εἰς τὴν Λοζέρην διατείνονται ὅτι ὅπως καρποφορήσῃ ἀφθόνως ἡ ἀμπελοὺς κλαδεύεται ἐν φθινοῦσῃ σελήνῃ ἐνῶ κλαδευομένη κατὰ τὴν νέαν γίνεται ὑλομανῆς. Ἐὰ αὐτὰ λέγουσι καὶ ἐν Ἰάρνη καὶ Γαρόνῃ. Ἐν τῇ Ὑόννῃ προτιμῶσι νὰ κλαδεύωσιν ὅταν ἡ σελήνη ἄρχηται νὰ ἦνε καθαρῶς ὀρατὴ, δηλαδὴ μήτε πολὺ ταχέως πρὸς τὴν νέαν, μήτε πολὺ ἄργα πρὸς τὴν παλαιάν, διότι, λέγουσι, ὅταν κλαδεύωσι κατὰ τὰς ἐποχὰς ταύτας οἱ βλάστοι μένουσι καχεκτικοὶ καὶ δὲν φέρουσι πολλοὺς καρπούς. Ἡ παρουσία τῆς σελήνης, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους, εἶνε, κατὰ τὴν γνώμην τινῶν καλλιεργητῶν, ὠφέλιμος διὰ τὴν καλὴν ἐπιτυχίαν τῆς καταβολῆς καὶ τῆς λιπάνσεως τῆς ἀμπέλου. Κατ' ἄλλην ἐποχὴν, τὸ κλήμα κυρτούμενον καὶ θαπτόμενον δὲν θὰ ἐρριζοῦτο, τὸ δὲ λίπασμα δὲν θὰ διελύετο.

Ἐν τούτοις ἐὰν ἐξετάσῃ τις τὰ γεγονότα ὑπὸ ἔποψιν ἐπιστημονικὴν καὶ λογικὴν, φαίνεται ὅτι ἐν συνόλῳ ἡ σελήνη δὲν δύναται νὰ ἔχη οὔτε τόσα πλεονεκτήματα οὔτε τόσα ἀταπήματα. Ἡ θερμοκρασία ἣν φέρει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἶνε μόλις ἐπαισθητὴ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ τοῦ ἡλίου εἶνε σφοδρά. Ἐὰν δυνάμεθα ν' ἀπολαύσωμεν 2,000 βαθμῶν θερ-

μότητα, συγκεντροῦντες τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας τῇ βοήθειᾳ ἀντικατοπτριστικοῦ φακοῦ, διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου συγκεντροῦντες τὰς ἀκτῖνας τῆς σελήνης, δὲν θὰ ἔχομεν εἰμὴ 1/150 τοῦ βαθμοῦ θερμότητος.

Τὸ φῶς ὅπερ ἡ σελήνη ἀποπέλλει ἡμῖν εἶνε ὁμοίως λίαν ἀσθενές, καθότι εἶνε 618,000 φορές ἀσθενέστερον τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου. Σημειῶν τοὺς ἀριθμοὺς τούτους ὁ Houdaille προστίθησιν ὅτι δὲν δύναται τις νὰ εὔρη τὴν ἐξήγησιν τῆς ἐπιδράσεως τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς βλαστήσεως ἐν τῷ ἐκπεμπομένῳ παρ' αὐτῆς φωτὶ, ἀεκτὸς ἐὰν ὑποθέσῃ ὅτι τὰ φυτὰ ἔχουσι ἀπολύτως ἀνάγκην νὰ βλέπωσι καλῶς ἐπὶ τινὰς νύκτας ἐκάστου μηνός, διὰ νὰ κατεργάζωνται ὑλικά τινα προηγουμένως ἀφομοιωθέντα. »

Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ὑπόθεσις καλὴ δυσκόλως δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ καθ' ὀλοκληρίαν. Πολλὰ δοκιμαὶ ἐγένοντο ὅπως καθορισθῇ ἡ ἐπίδρασις τοῦ φωτός ἐπὶ τῆς βλαστήσεως· τὰ δὲ ἀποτελέσματα τοσοῦτον ὑπῆρξαν ἀντιφαστικὰ ὥστε ἀδύνατον νὰ προκύψῃ τι ὠρισμένον ἐξ αὐτῶν. Μόνη ἡ θερμότης παρίσταται βέβαια ἀποτελέσματα, ἀλλ' ἡ τῆς σελήνης εἶνε τόσον ἐλαχίστη ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Ἐὰν παρατηρήσωμεν τὰ δένδρα βλέπομεν ὅτι αἱ κινήσεις τοῦ χυμοῦ των δὲν αὐξάνονται ἐκ τῆς παρουσίας τῆς σελήνης καὶ ὅτι αἱ παρ' αὐτῆς ἀποστελλόμεναι ἀκτῖνες εἶνε ἀκριβῶς αἱ ὀλιγώτερον συντελεστικαὶ πρὸς τὴν διαπνοὴν τῶν φυτῶν. Ὅταν τὸ δένδρον ἔχη φύλλα, ὅτε ἡ ζωὴ εἶνε ἐνεργητικώτερα, αἱ δὲ ἐρευναι ἀποβαίνουσι εὐχερέστεραι, παρατηρήθη ὅτι αἱ ἐρυθραὶ καὶ κίτριναὶ ἀκτῖνες ὑποβοηθοῦσι τὴν ἐξάτμισιν καὶ τὴν ἀφομοίωσιν, ἐνῶ αἱ πράσινοι καὶ κυαναὶ ἀκτῖνες μένουσιν ἄνευ δράσεως.

Ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ τῆς γεωργικῆς χημείας συνοφίζων τὰς σχετικὰς ἐρευνας πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀκτινοβολίας ἐπὶ τῆς ἀφομοιώσεως ὁ Δεερὲν ἀποφαίνεται ὡς ἐξῆς:

«Αἱ θερμαὶ καὶ συγχρόνως φωτειναὶ ἀκτῖνες αἱ πίπτουσαι ἐπὶ τῶν φύλλων ἐρεθίζουσι τὴν ἀναπνοὴν, ἥτοι τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ ὀξυγόνου καὶ τὴν ἐκπομπὴν ἀνθρακικοῦ ὀξέος, καὶ

τὴν ἀφομοίωσιν, ἤτοι τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τὴν ἐκπομπὴν ὀξυγόνου.

α^ο Όταν ἐπιχειρήσωμεν τὴν δοκιμὴν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑποβυθίσωμεν τὴν ἀΐξιν τῆς ἐπὶ τοῦ φύλλου πτώσεως θερμαντικῶν ἀκτίνων, ἀφίνοντες σταθεράς τὰς φωτεινάς, δυνάμει νὰ ἴδωμεν χρωματιστὰ φύλλα ἐκπέμποντα ἀνθρακικὸν ὀξύ.

α^ο Ἐν τῷ ἡλιακῷ φωτὶ αἱ φωτειναὶ ἀκτίνες ὑπερκεροῦσι, τὰ δὲ εἰς αὐτάς καὶ ἐν τῷ ἐλευθέρῳ ἀέρι ἐκτεθειμένα φυτὰ ἀΐξουσιν κτῶντα ἀνθρακὰ· ἡ ἀφομοίωσις ὑπερτερεῖ τὴν ἀναπνοήν.

α^ο Ὅλαι αἱ φωτειναὶ ἀκτίνες δὲν εἶνε ἐξίσου ἀποτελεσματικαὶ καὶ ὅπως ἐπιφέρωσι τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

«Αἱ ἐνεργοῦσαι πρὸ πάντων εἶνε αἱ πορτοκάλινοι ἀκτίνες, αἵτινες κέκτῃνται συνάμα τὰς δύο ταύτας ἀρετάς· ἀπορροφῶνται κάλλιστα ὑπὸ τῆς χλωροφύλλης καὶ ἐνέχουσιν ἀρκούντως ζωηρὰν δύναμιν πρὸς παροχὴν μεγάλης ἐνδοθερμικῆς ἐργασίας διὰ τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ ἐνύδρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος.»

Ὁ Ἐγγελμαν συνεπέρανεν ὅτι πάντοτε αἱ συμπληρωματικαὶ ἀκτίνες τοῦ χρώματος τῶν φυτῶν ἐπιδρῶσι μετὰ μείζονος ἀποτελεσματικότητος. Αἱ ἐρυθραὶ ἀκτίνες εἶνε λοιπὸν δραστηκώτεραι πασῶν τῶν ἄλλων ἐπὶ τῶν πρασίνων φύλλων. Αἱ δὲ τῆς σελήνης, οὔσαι γενικῶς λευκαί, ὑποκύανοι, οὐδεμίαν κατ' ἀκολουθίαν ἔχουσι σπουδαιότητα.

Καὶ ἡ ἐρυθρὰ σελήνη(*), θὰ μᾶς εἴπητε, δὲν εἶνε ἡ αἰτία τοσούτων καταστρεπτικῶν παγετῶν τοῦ ἔαρος; Βεβαίως ὄχι, ἀποκρίνεται ὁ Ἄραγιώ· τὸ παρατηρούμενον κατ' Ἀπρίλιον συνήθως ψυχρὸν δὲν εἶνε εἰμὴ ἡ συνέπεια τῆς ὑπερβολικότητος τῆς νοκτερινῆς ἀκτινοβολίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἀπαλλασσομένη τοῦ ἀτμοῦ αὐτῆς διὰ τοῦ χειμερινοῦ ψυχροῦ δὲν ἀνθίσταται πλέον εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς θερμότητος τοῦ ἐδάφους, αἱ δὲ ἐντεῦθεν προκύπτουσαι ἀπότομοι ταπεινώσεις τῆς θερμοκρασίας τούτου εἶνε αἱ μόναι προξί-

νοῦσαι τὰ δυστυχήματα τὰ ὅποια παραλόγως ἀποδίδονται εἰς τὴν ξανθὴν Φοῖβην.

Ἄλλως δὲ αἱ βεβαιώσεις τῶν γεωργῶν περὶ τῆς σελήνης πρὸ πολλοῦ ἤρχισαν ἐπικρινόμεναι. Τῷ 1690, ὁ La Quintinie, διευθυντὴς τῶν ἐν Γαλλίᾳ βασιλικῶν κήπων, ἐξανιστάμενος μετὰ μεγάλης ἐνεργητικότητος κατὰ τῆς γνώμης τῶν κηπουρῶν περὶ τῶν πανσελήνων καὶ τῶν ἀφανειῶν τῆς σελήνης ἔγραφε:

«Ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ἰδιαμαρτύρομαι καλῆ τῆ πίστει καθότι ἐπὶ τριάκοντα καὶ πλέον ἔτη ἐξετέλεσα ἀπείρους δοκιμὰς διὰ νὰ ἐξκριθῶσω ἐν ὄλαι αἱ φάσεις τῆς σελήνης ἔχουσιν ἐπιρροὴν τινὰ ἐπὶ τῆς κηπουρικῆς καὶ ἀκολουθήσω ἐπακριβῶς συνήθειάν τιναν, ἣν ἤθελον εὔρει καθιερωμένην ἐὰν μοι ἐφαίνετο καλὴ· ἀλλὰ τὸ ἐξαγόμενον τῶν μακρῶν καὶ συγνῶν, ἀκριβῶν καὶ εἰλικρινῶν παρατηρήσεών μου ὑπῆρξεν ὅτι, τὰ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν φάσεων τῆς σελήνης εἶνε γραψῶδεις λόγοι ἀνικάνων κηπουρῶν, οἵτινες ἐπίστευσαν ὅτι δι' αὐτῶν ὄχι μόνον θὰ περικαλύψωσι τὴν ἀμάθειάν των πρὸς τινὰ κύρια σημεῖα τῆς κηπουρικῆς, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀπέκτων τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀδαστέρων εἰς τὰ τῆς γεωργικῆς Λοιπὸν εἴτε σπείρετε παντοειδεῖς σπόρους εἴτε φυτεύσετε φυτὰ ἐν οἷα δῆποτε φάσει τῆς σελήνης, σὰς ἐγγυῶμαι τὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν τῶν σπόρων σας καὶ τῶν φυτειῶν σας; ἀρκεῖ γὰρ γίνῃ καλῶς ἢ σπορὰ ἢ ἡ φύτευσις, ἀρκεῖ γὰρ μὴ ἦνε δυσμενὴς ἡ ἐποχὴ. Ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς σελήνης ὡς καὶ ἡ τελευταία εἶνε ἐντελῶς ἐννοῦκαὶ ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο· ἑκάστος δόξαται γὰρ δοκιμάσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ γὰρ μὲ καταδικάσῃ ὡς ἀπατεῶνα ἐὰν ἐκθέτω ἐνταῦθα διδασκαλίαν ψευδῆ, κακὴν καὶ οὕτως εἰπεῖν αἰρετικὴν.»

Ὁ ἀββᾶς Ροζιέρος παρατηρεῖ ὡσαύτως τὴν ἀβεβαιότητα ἣτις ἐπικρατεῖ εἰς τὰς ὑπαρχούσας προλήψεις περὶ τῆς μάλ-
λον εὐνοϊκῆς διὰ τὴν ὑλοτομίαν φάσεως τῆς σελήνης. «Ὡς μὲν λέγει προτιμῶσι τὸ πρῶτον τέταρτον, ἄλλοι τὴν πανσέληνον, ἄλλοι πάλιν τὸ τελευταῖον τέταρτον, ἐν τούτοις ἐκλέξατε πρὸς

(*) Ἴδε α^ο Ἑλληνικὴν Γεωργίαν 1888 σελ. 57.

ύλοτομίαν καιρόν ὅσον δύνασθε ξηρόν, με βόρειον ἄνεμον πνεύσαντα ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ συμπυκνώσαντα τὴν ἴνα τοῦ ξύλου, καὶ σὰς ἐγγυῶμαι ὅτι τὸ ξύλον θὰ ᾔνε διαρκέστερον παντός ἄλλου ὁμοίου ξύλου κόπτεμένου κατὰ τὴν νέαν, τὴν πλήρη ἢ τὴν παλαιὰν σελήνην, ἐὰν ὁ καιρὸς ᾔνε μαλακός, ὑγρὸς ἢ βροχερός.

Ὡς βλέπομεν οὐδὲν ὠρισμένον γεγονός προκύπτει ἐκ τῶν συνηθειῶν τούτων τῶν γεωργῶν τῶν ἐμπεφορημένων ὑπὸ τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας ἀναφέρομεν περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς σελήνης ἐπὶ τῶν φυτειῶν. Ἐξ ἐναντίας, ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τοῦ ζητήματος τούτου ἀποδεικνύει ὅτι ὁ πλανήτης οὗτος οὐδεμίαν ἔχει ἐπίδρασιν. Ὅπως λυθῆ ὀριστικῶς τὸ πρόβλημα καὶ φησάσωμεν εἰς βέβαιον συμπέρασμα πρέπει νὰ ἐπιχειρήσωμεν πλείστας δοκιμὰς ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ νὰ λάβωμεν πάσας τὰς προφυλάξεις ὅσας ἀπαιτοῦσιν αἱ καλλίτεραι μέθοδοι καλλιέργειας, μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων καὶ χημικῶν ρευνῶν.

(Ἐκ τοῦ *Moniteur Vinicole*)

ΑΜΑΝΙΤΑΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΦΑΡΜΑΚΑ

Ἡ ὄξεια, πιερά, πεπερώδης ἢ καυστικὴ γεῦσις δηλοῖ ἐν γένει ἀμανίτας ὑπόπτους. Οἱ καλοὶ ἀμανίται ἔχουσιν ἐν γένει εὐχάριστον εὐωδίαν, ἀλλ' ἂν ἡ εὐωδία αὕτη ᾔνε πολὺ δυνατὴ, ἐὰν ὀσμὴ ἀνουσία, πωώδης, ναυτίας πρόξενος, ἢ δυσώδης, ἢ ἐὰν μεθυστικαὶ ἀναθυμιάσεις διαφεύγωσι τοὺς ἀμανίτας μὴ θίγετε αὐτούς, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ τιοῦτοι εἶνε κακοί.

Οὐδεμία βᾶσις δέον νὰ δίδηται εἰς τὸ χρῶμα τοῦ λεγομένου πύλου, τοῦ ἄνω δηλαδὴ μέρους τοῦ ἀμανίτου. Ἐν τούτοις τὸ χρῶμα τῆς σαρκὸς του παρέχει βεβαιωτέρας ἐνδείξεις τῆς ποιότητός του. Δέον νὰ δυσπιστῶμεν πρὸς τοὺς ἀμανίτας τῶν ὁποίων ἡ σὰρξ ὅταν κόπτηται λαμβάνει χροιάν κιτρίνην, πελιδνήν κυανήν, πρασίνην, μέλαιναν. Ν' ἀπορρίπτωμεν δὲ τοὺς

ἔχοντας ἐπιφάνειαν ὑδαρῶν, σάρκα σπυρωτὴν, βαμβακώδη, χαλαρῶν, πύλον δὲ σπυρωτόν, κεκαλυμμένον ὑπὸ λευκῶν ἢ χρωματιστῶν ὑμένων. Ν' ἀπορρίπτωμεν προστούτοις τοὺς χρωματίζοντας μελανὸν ἀργυροῦν νόμισμα ἢ κοχλιάριον, ἢ τοὺς μαυρίζοντας τὰ κρόμμου μεθ' ὧν μαγειρεύονται.

Μεθ' ὅλας ὁμῶς ταύτας τὰς προφυλάξεις συμβαίνει ἐνίοτε νὰ συλληθῶσι καὶ κακοὶ ἀμανίται. Πῶς τότε νὰ ἀποσοβήσωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δηλητηρίου; Πρὶν ἢ μαγειρεύσωμεν καὶ φάγωμεν τοὺς ἀμανίτας δυνάμεθα νὰ ἀφαιρέσωμεν τὸ δηλητηριώδες συστατικόν, ὅπερ δυνατόν νὰ παρέχωσι τὰ πρὸς τοῦτο δὲ μέσα εἶνε ἀπλούστατα. Ἀρκεῖ νὰ τοὺς ἀφήσωμεν νὰ μολχεύσωσιν εἰς ὕδωρ καθαρόν, ἢ κάλλιον εἰς ὕδωρ ἄλμυρόν, εἰς ὄξος, οἶνοπνεῦμα, αἰθέρα ἢ ἔλαιον· δυνάμεθα προσέτι νὰ τοῦς βυθίσωμεν εἰς ζέον ὕδωρ. Ἐὰν βεβυστὰ ταῦτα διαλύουσι καθ' ὅλοκληρίαν τὸ δηλητηριώδες συστατικόν χωρὶς νὰ τὸ ἐξουδετερώσιν ἢ νὰ τὸ μεταβάλλωσι. Γίνονται αὐτὰ ταῦτα δηλητηριώδη καὶ πρέπει νὰ τὰ ἀπορρίπτωμεν μετὰ προσοχῆς. Ἀναγεοῦται πολλάκις ἡ ἐργασία αὕτη, εἴτα δὲ στεγνώνονται οἱ ἀμανίται.

Ἐὰν ἐξ ἀπροσεξίας φάγη τις ἐπικινδύνους ἀμανίτας χωρὶς νὰ τοὺς ὑπεβάλλῃ εἰς τὴν προπαρασκευὴν ταύτην, πρέπει, μέχρις οὗ ἔλθῃ ὁ ἰατρός, νὰ λάβῃ ἐμετικόν ἢ μᾶλλον ἐμετικόν καὶ καθαρτικόν. Πρὸ πάντων ὁμῶς πρέπει νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἀσθενῆ ὄξος, αἰθέρα, ὕδωρ ἄλμυρόν, ἄτινα, ὡς εἶδομεν, διαλύουσι μὲν τὸ δηλητήριον, ἀλλὰ συντελοῦσιν εἰς τὴν διάδοσιν αὐτοῦ εἰς ὅλον τὸ σῶμα.

Ἡ αἰτία ὅλων τῶν ἐκ δηλητηριωδῶν ἀμανιτῶν προερχομένων δυστυχημάτων εἶνε ἡ ἔλλειψις ἀπολύτου κανόνος πρὸς διάγνωσιν τῶν καλῶν ἀπὸ τῶν κακῶν ἀμανιτῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ περιοριζώμεθα εἰς τοὺς λίαν νεαροὺς καὶ νεαροὺς ἀμανίτας, αἵτινες εἶνε πάντοτε ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνοι. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ συλλέγωμεν τοὺς ὑπὸ γηραιότητος μαραινομένους· ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ὁ ὄργανισμὸς αὐτῶν ἀλλοιοῦται, ἢ

ζύμωσις μεταβάλλει τὴν φύσιν τῶν καὶ τὰ καλλίτερα εἶδη δύνανται ν' ἀποβῶσι βλαβερὰ.

Περαιῶ τὰς παράτηρήσεις ταύτας λέγων μετὰ τοῦ ἱατροῦ Ῥώκ, ὅτι πρέπει ἀνὰ ἐξετάζωμεν καλῶς τοὺς ἀμανίτας· νὰ μὴ ἐμπιστευώμεθα εἰς ἓν μόνον χαρακτηριστικὸν ἢ μεμονωμένον· νὰ τοὺς ἀπορρίπτωμεν ὅταν οἱ χαρακτῆρες αὐτῶν παρουσιάζωσιν ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν καὶ νὰ τρώγωμεν μετρίαν ποσότητα ἐκ τῶν εἰδῶν τῶν φημιζομένων ὡς ἀρίστων».

(Ἐκ τῆς France Agricole ἢ Horticole)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΚΤΗΝΩΝ

(Ἐκ τοῦ ἱππολογικοῦ καὶ κτηνιατρικοῦ μνημονίου τοῦ κ. Ν. Πιλαβίου

Ἰδε προηγούμενον τεύχος σελ. 137).

Ἡ κριθή. Ἡ κριθή πρέπει νὰ ᾖ βαρεῖα, ὁμοειδής, ἀοσμός, ὑποκίτρινος, λεπτόφλοιος· οἱ κόκκοι αὐτῆς στιλπνοί, μεστοί, παχεῖς, ἀρκούντως ἀνεπτυγμένοι, βραχεῖς καὶ στρογγύλοι μᾶλλον ἢ ἐπιμήκεις, κατὰ δὲ τὴν τομὴν τῶν λευκοῖ· ἀπληλαγμένοι πάσης ἑτερογενοῦς οὐσίας, οἷον ἄλλων ἑτεροειδῶν κόκκων, λιθαρίων, ξύλων, κόπρου, κόνεως, ἄμμου κτλ.

Ἀπορριπτέα ἢ κριθή ἢ ἔχουσα χροῶμα φαίον κλίνον πρὸς τὸ ὑπομέλαν, ἢ μελανῶς ἐστιγματισμένη, ἢ ἀναδιδουσα ὀσμὴν σισηπιῦταν, τῆς ὁποίας οἱ κόκκοι εἶνε ἰσχυνοί, μικροί, λίαν ἐπιμήκεις καὶ κENOί· πρὸς δὲ ἢ ἐντομόβρωτος, ἢ ἐμπεριέχουσα πλεθὺν ἑτέρων ξένων οὐσιῶν καὶ κυρίως κόνεως καὶ λιθαρίων, ὡς καὶ ἀπηνθρακωμένων κόκκων.

Πρακτικῶς ἡ ποιότης τῆς κριθῆς ἐξετάζεται πρὸ παντός διὰ τοῦ εἰδικοῦ αὐτῆς βάρους· ἐμβαπτιζομένη ἐντὸς δοχείου ὕδατος, οἱ κόκκοι αὐτῆς πρέπει νὰ καταβυθίζωνται, νὰ μὴ ἀφίγη δὲ στοιχεῖα ἐπιπλέοντα ἢ ἄλλο τι ἑτερογενές καταβύθισμα· διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἐξελέγχεται κυρίως ἢ ἐν τῇ κριθῇ ὑπαρξίς κόνεως ἄμμου καὶ λιθαρίων, ἅτινα συσσωρεύονται εἰς

τὸν πυθμένα τοῦ δοχείου, ὡς καὶ ἡ ἀνάμιξις ξυλαρίων, ἐφθαρμένων, κενῶν, ἀπηνθρακωμένων κόκκων κτλ. ἅτινα διαμένουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος. Ἡ κριθή προσφέρεται εἰς τὸν ἵππον εἴτε εἰς φυσικὴν ξηρὰν κατ'ἀστυαίαν, εἰς κόκκους, ἀφ'οὔ προηγουμένως καλῶς κοσκινισθῆ, εἴτ' ἐπλυμένη, ἢ μεμοσχευμένη (διὰ τῆς ἐμβαπτίσεως ἐπὶ 5—6 ὥρας ἐντὸς ψυχροῦ ἢ προτιμότερον ὑποχλίου ὕδατος), ἢ βεβρασμένη, ἢ καὶ τέλος τετριμμένη εἰς ἄλευρον. Ἡ μεμοσχευμένη, ἢ βεβρασμένη κριθή ὡς καὶ τὸ κριθάλευρον (ἄλφιτον), παρατίθεται κατὰ προτίμησιν εἰς ἵππους ἀσθενεῖς, ὑπερήλικας, ἀδηφάγους, λίαν κεκοπιακότας, εἰς τοὺς πῶλους, τὰς ἀποτόκους φορβάδας κτλ.

Ποσότης ἡμερησία διὰ μὲν τοὺς ἵππους ἐλάσεως ὀκ. 3, διὰ δὲ τοὺς κέλητας ἐν γένει 2, καὶ διὰ τοὺς ἡμιόνους ὀκ. 1. Χρόνος συγκομιδῆς τὸ θέρος. Γεμὴ κατὰ μέσον ὄρον λεπτά 25 κατ' ὀκάδην. Προτιμητὰ ἢ ζύγισις παρὰ τὸ μέτρον χωρητικότητος, τὸ ὁποῖον δίδει πάντοτε ποσότητα μικροτέραν τοῦ ἀληθοῦς τῆς κριθῆς βάρους. 100 ὀκάδες κριθῆς ἐζυγισμένης ἀναλογοῦσι πρὸς 95 περίπου ὀκάδας, διὰ τοῦ μέτρου χωρητικότητος μετρουμένης. Τὸ παρ' ἡμῶν κοιλὸν τῆς κριθῆς εἶνε χωρητικότητος ὀκ. 18. Χωρητικότης κυβικοῦ μέτρου ὀκ. 550. Πρὸς ἀνάληψιν μιᾶς ὀκάδος κριθῆς ξηρᾶς ὁ ἵππος χρειάζεται ἀπὸ μὲν τῶν φατνίων περὶ τὰ 20' λεπτά τῆς ὥρας, ἀπὸ δὲ τοῦ χιλωτῆρος περὶ τὰ 15' λεπτά.

Τὸ ἄχυρον¹ (ὁ κοινὸς καλούμενος σανός). Πρέπει νὰ ᾖ καλῶς ἀπεξηραμένον, λεπτὸν καὶ μαλακὸν, μᾶλλον βραχύ, ὑποκίτρινον, στιλπνόν, ἀνευ ριζῶν, χυμῶδες, οὐχὶ εὐκόλως κλώμενον, γλυκὺ τὴν γεῦσιν, ἐλαφρῶς ἀρωματικόν, ἀνεπτυγμένου στάχυος καὶ νὰ διατηρῆ τὸ φύλλωμα.

Προτιμᾶται τὸ ἄχυρον τὸ φυόμενον εἰς ξηρὰ ἐδάφη, ἐπὶ ὄροπεδίων, κλιτύων ὄρους, τὸ ἐγκαίρως ἀποκοπτόμενον. Ἀπορρίπτεται τὸ ἡμίχλωρον ἢ τὸ πολὺ ἀπεξηραμένον καὶ θρυπτικόν,

¹ Ὑπὸ τὸν ὄρον ἄχυρον ἐννοοῦμεν ἐν γένει τὴν ἀπεξηραμένην καλὰ μὴν καὶ τὸ στέλεχος ἀπάντων τῶν δημητριακῶν καρπῶν, κατ' ἀκολουθίαν διακρίνομεν ἄχυρα κριθῆς, σίτου, βρώμης, βρώμης, σικάλεως κτλ.

τὸ χονδροκάλαμον, τὸ λίαν ἐπιμήκες, τὸ φέρον τοὺς ἀστάχεις τελέως ἀνεπτυγμένους, καὶ ὠρίμους, τὸ φαίον, τὸ διὰ μελαίνων κηλίδων ἐστιγματισμένον, τὸ ἀναδίδον ὄσμήν σεσηπυίαν, τὸ ἄνευ φυλλώματος, καὶ φέρον τὰς ρίζας του.

Τὸ ἄχυρον προσφέρεται εἴτε εἰς φυσικὴν ὄλως κατάστασιν, προηγούμενως καλῶς ἀνακινούμενον, ἢ προτιμότερον διὰ τῆς χειρὸς θλώμενον ἢ διὰ τοῦ δρεπάνου εἰς τεμάχια κοπτόμενον· παρατίθεται δὲ κατὰ μικρὰς δόσεις καὶ κατὰ διαλείμματα ἐφ' ὅσον καταναλίσκεται, ἵνα μὴ ἀπορρίπτεται ἀπὸ τῶν φατνίων κατὰ τὴν ἀνάληψιν. Ἡμερησία ποσότης δι' ἅπαντα τὰ κτήνη τοῦ στρατοῦ ὀκάδες 5· συγκομιδὴ κατὰ τὴν ἀνοιξίν, κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον. Τιμὴ ἐκάστης ὀκάδος κατὰ μέσον ὄρον λεπτά 18. Εἰδικὸν βᾶρος ὀκάδες 80 ὡς ἔγγιστα κατὰ κυβικὸν μέτρον. Πρὸς καταβρόχθισιν μιᾶς ὀκάδος ἀχύρου ὁ ἵππος χρειάζεται κατὰ μέσον ὄρον περὶ τὴν μίαν ὥραν.

ΟΙ ΑΡΟΥΡΑΙΟΙ

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρτι ψηφισθέντος νόμου περὶ καταδιώξεως τῶν ἀρουραίων (ἴδε σελ. 69 καὶ 134 τῆς α' Ἑλλην. Γεωργίας) τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους) ἤρχισεν ἤδη ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Νομάρχης Λαρίσης διὰ τῆς ἀπὸ 17. Μαρτίου ἐγκυκλίου καὶ προκηρύξεώς του προσκαλεῖ τοὺς δημάρχους Τυρνάβου, Ἀλμυροῦ, Ὀγχήστου, Συκουρίου, Εὐβιδρίου, καὶ Φύλλου ἵνα καθ' ὠρισμένας ἡμέρας ἐξέλθωσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν συνδημοτῶν αὐτῶν πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀρουραίων.

Ἐντούτοις φαίνεται ὅτι τὰ τελευταίως ἐπικρατήσαντα παρατεταμένα ψύχη καὶ αἱ ἐπελθοῦσαι ἀφθονοὶ καὶ συνεχεῖς βροχαὶ ἀπεδεκάτισαν ἤδη τοὺς κατόπιν τοῦ ἐκτάκτως δριμύος χειμῶνος ὃν ἐφέτος διήλθομεν ὑπολειφθέντας ἀρουραίους, οἵτινες ἄλλως, μεθ' ὅσα καὶ ἂν ἐλέχθησαν, κατὰ τὰ τελευταῖα

ἔτη, οὐδέποτε εἶχον πολλαπλασιασθῆ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ν' ἀποβῶσι πρᾶγματι ἐπικίνδυνοι.

Ἔβλεπε ἀληθές ὅτι ἕνεκα τῆς γλυκύτητος τοῦ προηγηθέντος χειμῶνος καὶ τῆς μετὰ τοῦτον ἐπικρατησάσης ξηρασίας τὰ τρακκιὰ ταῦτα εἶχον ὀπωσδήποτε πολλαπλασιασθῆ πλέον τοῦ συνήθους, δι' ὃ ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν κτηματιῶν τινῶν οἵτινες ἐπεκαλέσθησαν τὴν συνδρομὴν τῆς κυβερνήσεως. Οὐχ ἦτον αἱ ἐκτελεσθεῖσαι πέρουσι δοκιμαὶ κατ' οὐδὲν ἰσχυσαν ὅπως ἐκαστώσων ὀπωσδήποτε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀρουραίων ὧν ὁ πολλαπλασιασμὸς ἐξηκολούθει δίχως ὁμῶς ἐκ τούτου νὰ προξενηθῶσι πραγματικαὶ ζημίαι, διότι τὰ ζῶα ταῦτα ἔμενον πάντοτε εἰς τὰ χέρσα μέρη, ἐνθα ἀσφαλέστερον ἐνοικούνται κατασκευάζοντα διαρκεστέρως μυοπίας καὶ ἀποφεύγοντα πλείον τὴν τὸσφ δυσμενῆ αὐτοῖς ὑγρασίαν. Ἀκριβῶς δὲ ἕνεκα τῶν λόγων τούτων οὐδέποτε ἐγκαταλείπουσιν οἱ ἀρουραῖοι τοὺς χέρσους τόπους ἐφ' ὅσον εὐρίσκουσιν εἰς αὐτοὺς ἐπαρκῆ τροφήν.

Ὅθεν πραγματικὸς κίνδυνος θὰ ἐπέκειτο ἐὰν ὁ ἤδη λήξας χειμῶν ἦτο ἀνομβρὸς, ἐπηκολούθει δ' αὐτὸν ἀνοιξίς ξηρὰ, ἐὰν δηλαδὴ ἐπαρουσιάζοντο ὄλως ἐκτακτοὶ ὄροι, οἵτινες ἀφ' ἐνὸς μὲν θὰ διεφύλαττον τοὺς ἤδη ἱκανῶς πολλαπλασιασθέντας ἀρουραίους, ἀφ' ἐτέρου δὲ θὰ ἐξηνάγκαζον αὐτοὺς κατὰ τὸν προσεχῆ Μάιον ἢ Ἰούνιον νὰ μετατοπισθῶσι πανοικεῖ ἀπὸ τῶν χέρσων μερῶν εἰς τὰ ἐσπαρμένα.

Ἄλλ' εὐτυχῶς οἱ σπάνιοι οὗτοι ὄροι δὲν ἐπῆλθον. Ἐξ ἐναντίας ὁ ἐπικρατήσας ἐκτάκτως βαρὺς χειμῶν καὶ ἡ ἤδη πολύομβρος ἀνοιξίς ἐκτὸς ὅτι ἠλάττωσαν ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀρουραίους θὰ συντελέσωσιν αἰς τὸ νὰ δικτηρηθῆ ἀφθονον χόρτον καθ' ὅλον τὸ θέρος, καὶ ἐπομένως οἱ ὀλίγοι σχετικῶς ἐναπολειφθησόμενοι ἀρουραῖοι δὲν θὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς ἀκαλλιεργήτους γαίας τῆς Θεσσαλίας εἰς τὰς ὁποίας ἀπὸ κτίσεως κόσμου εὐρίσκονται.

Λέγομεν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου, διότι οἱ ἀρουραῖοι οὗτοι εἶνε ἀναμφισβητήτως ἰθαγενεῖς, καὶ ὄχι μόνον τῆς Θεσσαλίας ἀλλ' ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ἴσως: Ἀπαντῶνται ὄχι μόνον ἐν

Θεσσαλία, ἀλλὰ καὶ ἐν Φθιώτιδι, καὶ ἐν Ἀττικῇ, παρ' αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, ἐνθα ἐσχάτως εὔρον αὐτούς. Οἱ αὐτοὶ ἀρουραῖοι εἶνε καὶ οἱ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐκ δειγμάτων τῆς ὁμοίας πρὸ πεντηκονταετίας τὸ πρῶτον περιεγράφησαν καὶ ὠνομάσθησαν ἀρουραῖοι τοῦ Γουνθερίου (Arvicola Güntheri) πρὸς τιμὴν τοῦ τότε ἐπιμελητοῦ τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου Günther.

Ἐτερον εἶδος ἀρουραίων, — Ἀρουραῖος ὁ ἀγροτικός (Arvicola agrestis) — ἀπὸ τινων ἐτῶν προξενεῖ σημαντικὰς ζημίας εἰς τὰ δεδασμένα μέρη τῆς Σικωτίας. Ἐπιτροπὴ ὀρισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπουργείου ἐπὶ τῆς γεωργίας ὅπως μελετήσῃ τὰ προσωφώτερα πρὸς ἀποτελεσματικὴν καταπολέμησιν αὐτῶν μίση, μαθοῦσα περὶ τῆς πέρυσιν ἐν Θεσσαλίᾳ ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου τοῦ Λέφφλερ (ἴδε α' Ἑλλην. Γεωργίαν» 1892 σελ. 224, 425, 535) καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ γνώσιν περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος ἢ μὴ αὐτῆς, ἀπέστειλε κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον εἰς Θεσσαλίαν τὸν πρόεδρον καὶ τὸν γραμματεῖα αὐτῆς (Sir Herbert Maxwell καὶ J. Harting) ὅπως ἐπὶ τόπου ἐξακριβώσωσι τὴν ἀλήθειαν.

Μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπάνοδον τῶν κυρίων τούτων, ἡ εἰρημένη ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς γεωργίας ὑπουργεῖον τὴν ἐκθεσίν της, ἐν ᾗ σὺν τοῖς ἄλλοις λέγει ὅτι, αὐδὲν ἠδυνήθη νὰ σχηματίσῃ εὐμενῆ γνώμην ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς τῆς μεθόδου τοῦ καθηγητοῦ Λέφφλερ πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἀρουραίων, καθ' ὅσον αἱ προσωπικαὶ ἐν Θεσσαλίᾳ ἔρευναι τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως αὐτῆς ἔπεισαν αὐτούς ὅτι αἱ κυκλοφορήσασα εὐνοϊκὰ καὶ πληροφορία περὶ τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τῶν γενομένων ἐκεῖ πειραμάτων δὲν ἐδικαιώθησαν ὑπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων. Εἰς τινὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας ἐλέγετο ὑπὸ τῶν κτηματιῶν ὅτι οἱ ἀρουραῖοι ἦσαν κατὰ Ἰανουάριον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους πολυαριθμότεροι παρὰ ποτέ».

ΕΚΤΙΜΗΣΙΣ ΤΩΝ ΗΜΕΤΕΡΩΝ ΚΑΠΝΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΜΟΝΟΠΩΛΙΟΥ ΚΑΠΝΩΝ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Ἐκ τῆς Α'. ἀποστολῆς δειγμάτων.

Τὸ δαῖγμα προελεύσεως Βώλου ἀντιπροσωπεύει καπνὸν πρὸς κατασκευὴν τοῦ κεκομμένου γλυκοῦ (Trinciato dolce — τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ χρησιμοποιοιμένου). Δέον δὲ νὰ ᾔνε ὁ καπνὸς οὗτος ὑφῆς λεπτῆς, χρώματος ὠραίου κίτρινου χρυσίζοντος, ἱκανῶς εὐφλεκτός καὶ νὰ ἔχῃ εὐχάριστον ἄρωμα· νὰ ἔχῃ δηλαδὴ τὰ πλεονεκτήματα τὰ ἀπαντώμενα εἰς τὰ καλλίτερα ἑλληνικὰ καπνὰ, τὰ γνωστὰ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἀλυραῦ. Τὸ δαῖγμα Ἄργου ἀντιπροσωπεύει καπνὸν ὅστις θὰ ἠδύνατο ν' ἀντικαταστήσῃ ἐν μέρει τὸν τῆς Ἀδριανουπόλεως, τὸν χρησιμοποιούμενον παρ' ἡμῖν ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ficio, τοῦ ἐπικαλούμενου Caradù. Ἐντούτοις θὰ ᾔτο ἐπιθυμητὸν ἐὰν εἶχε πλειότεραν σύστασιν καὶ ἄρωμα. Ὡς πρὸς τὸ εὐφλεκτόν καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὑφῆς δὲν ἐνδιαφέρεται τὸ ἰταλικὸν μονοπώλιον προκειμένου περὶ τοῦ καπνοῦ τούτου.

Τὴν πρᾶσεχῆ ἀνοιξιν δύνασθε νὰ μᾶς ἀποστείλητε δείγματα καπνῶν ἀναλόγων πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἀποστελλομένῳ κυτίῳ τύπους.

Δέον δὲ ἕκαστον τῶν δειγμάτων τούτων νὰ συνοδεύηται μετὰ σημειώσεως τῆς διαθεσίμου ποσότητος καὶ τῆς τιμῆς πληρωτέας εἰς φράγκα (δι' ἐπιταγῆς) κατὰ καντάριον (100 χιλιογράμμων) καπνοῦ καθαροῦ (netto), ἐλευθέρου δὲ παντὸς ἐξόδου μέχρι τοῦ τελωνείου Νεαπόλεως.

Πρὸ τῆς ἀποστολῆς ὁ καπνὸς δέον νὰ ἐξετασθῇ αὐτόθι ὑπὸ πραγματογνώμονος ὀρισθησομένου παρὰ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἰταλικῆς πρεσβείας. Κατὰ τὴν εἰς Νεάπολιν δὲ ἀφίξιν τοῦ ὁ καπνὸς οὗτος θὰ ὑποστῇ καὶ δευτέραν ἐξέτασιν καὶ παραβολὴν γενησομένην ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τοῦ μονοπωλίου τῶν καπνῶν.

Ἐκ τῆς Β' ἀποστολῆς δειγμάτων.

Ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβέρνησεως τελευταίως ἀποσταλέντων (πρὸς τὸ Ἰταλικὸν Ὑπουργεῖον ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) καπνῶν, τὰ δυνάμενα ὡςσδήποτε νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὑφ' ἡμῶν εἶνε:

1) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 — Καπνὸς εἰς φύλλα Δήμου Ἀλμυροῦ, ὡς καὶ ὁ κεκομμένος τοιοῦτος, ὁ σημειούμενος ὡς στοιχίζων δραχ. 3 1/2 κατ' ὀκᾶν.

2) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 — Καπνὸς μυρωδάτος εἰς φύλλα, Δήμου Ἀλμυροῦ. —

Ἴσως δὲ καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 — καπνὸς εἰς φύλλα Δήμου Τυρνάβου — πρὸς δραχ. 2 κατ' ὀκᾶν.

Πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐξακρίθωσιν τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν ἐπιστρέφονται τὰ σχετικὰ δειγμάτια ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κυτίου ἐν ᾧ ἀπεστάλησαν.

Τὸ Ἰταλικὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργεῖον ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ ποῖον ἐκ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν καπνοῦ δύναται ἤδη νὰ προμηθευθῇ, εἰς ποίαν δὲ τελευταίαν τιμὴν (εἰς φράγκα χρυσᾶ) κατὰ ἑκάτον χιλιόγραμμα καπνοῦ καθαροῦ (netto, ἄνευ τάραις δηλαδὴ) παραδοτέου ἐλεύθερου πάσης ἄλλης δαπάνης εἰς τὸν λιμένα Βρινδισίου.

Προστούτοις ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ ἐὰν ἦνε δυνατόν, ὡςσδηποτε ἀκριβοστέραν γνώμην καὶ πληρεστέραν ιδέαν τῆς ποιότητος, νὰ λάβῃ ἀνὰ ἕν δέμα ἐκ τῶν καπνῶν τούτων, ἅτινα συγχρόνως ἤθελον χρησιμεύσει πρὸς παραβολὴν τῆς γενησομένης ἀκολούθως προμηθείας.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΟΝΟΣΠΟΡΟΥ

(Ἐκ τῆς «Ἀκροπόλεως» τῆς 2 Μαρτίου)

Ὑπὸ τοῦ κ. Α. Π. ἐδημοσιεύθη ἐν Πύργῳ καὶ ἀπεστάλη ἡμῖν «Σταχυολογία ἐν μεταφράσει ἐκ τῶν περὶ τοῦ περονοσπόρου

φιλοποιηθέντων παρὰ τῶν γάλλων γεωπόνων Βιαλά καὶ Βερμορέλ» μικρὸν τεῦχος ἐκ πενήκοντα σελίδων, λίαν πρακτικὸν καὶ εὐληπτον.

Ὁ μεταφραστὴς, ἢ μάλλον ὁ συγγραφεὺς, λίαν μετριοφρόνως δὲν μνημονεύει τὸ ὄνομα του, μᾶς λέγει δὲ ὅτι ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν του καὶ τὴν τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους ἐκδοσιν τοῦ συγγράμματος τοῦ κυρίου Βιαλά.

Ἐκ τοῦ πονήματος αὐτοῦ σταχυολογοῦμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ λέξιν τὰ ἐξῆς:

1) Ἡ διὰ τῶν ἐλάτων τοῦ χαλκοῦ θεραπεία εἶνε ἡ ἀποτελεσματικώτερα.

2) «Ὁ Βορδιγαλλίος πολτὸς ἐστὶ τὸ μάλλον ἐν χρήσει σήμερον παρασκεύασμα πρὸς καταπολέμησιν τοῦ περονοσπόρου (σελ. 22)».

3) «Ὁ μάλλον ἐντελής τύπος τοῦ Βορδιγαλλίου Πολτοῦ, ὅστις καὶ προσφέρει τὰ εὐαρεστότερα ἀποτελέσματα καὶ ὅστις ὀριστικῶς δέον νὰ γίνῃ παραδεκτὸς, ἐστὶν ὁ ἐπόμενος (σελ. 26).

Θεικὸς χαλκὸς	ὀκαδ.	2
Ἄσβεστος ἄβροχος ἐν καταστάσει λίθων	»	1
Ὑδωρ	»	100

4) Αἱ ἀναπληρωτικαὶ χρήσεις διὰ κόνεων ἐξετελέσθησαν ἀπὸ τριῶν ἐτῶν εἰς διαφόρους ἀμπέλους τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ὁ κ. Μιλλιαρδὲ δὲ ἐπέμεινε τελευταίως ἐπὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν. «Ὅταν ἡ βλάστησις ἦνε πολὺ ἀνεπτυγμένη ἀποθαίνει πολὺ δύσκολος ἡ προσχώρησις τοῦ πολτοῦ πρὸς τὰς σταφυλάς (σελίς 33).»

5) «Σακχαρώδης πολτὸς. Ὁ κ. Περρέ ἐπενόησε τὴν εἰς τὸν συνήθη Βορδιγαλλίον πολτὸν προσθήκην μελάσσης, ὡςσδηποτε ῥάσχη πλείονα κολλώδη ιδιότητα καὶ καταστάσῃ μάλλον εὐδιαλύτους τὰς χαλκούχους συνθέσεις. Τὸ σάκχαρον συνδυάζεται μετὰ τοῦ χαλκοῦ. . . Ὁ σακχαρώδης πολτὸς εἶνε ἐν ἐκ τῶν καλλιτέρων ὑγρῶν μέσων θεραπείας κατὰ τοῦ περονοσπόρου (σελ. 38 — 39)».

6) «Οἱ ψεκαστῆρες οἱ ἀποδίδοντες τὰς λεπτοτέρας σταγό-

νας εἶνε οἱ τελειότεροι. Τοιοῦτοι ἀπεδείχθησαν μέχρι τοῦδε οἱ τῆς κατασκευῆς Rilly και Βερμορέλ (σελ. 50).»

Πάντα τὰ ἀνωτέρω τὰ ἐρανισθέντα λέξεις πρὸς λέξιν ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς Πυργίου μεταφράσεως τῶν Βιαλά και Βερμορέλ εἶνε ἀκριβῶς τὰ αὐτὰ, και ὡς πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς και ὡς πρὸς τὰ πράγματα, μὲ ὅ,τι εἶπε κατ' ἐπανάληψιν διὰ τῶν πρὸς τὴν ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν ἐκθέσεων του και τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» (1882 σελ. 261 και 297), ὁ τμηματάρχης κ. Γενναδῖος, ἐντελῶς δὲ ἀντιθετα πρὸς ὅσα περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐλέγχθησαν ὑπ' ἄλλων.

Τὸ δὲ περίεργον εἶνε ὅτι ἀκριβῶς τ' ἀνωτέρω εἶπεν ὁ κ. Γενναδῖος ἐν σχεδὸν ἔτος πρὶν τὰ εἰπωσιν οἱ κύριοι Βιαλά και Βερμορέλ, οἱ δύο οὗτοι διάσημοι φυτοπαθολόγοι τῆς Γαλλίας, ὧν τὰς γνώμας πάντες σέβονται.

Μία ἔτι γνώμη τοῦ κ. Γενναδίου ἠμφισβητήθη, τὸ ὅτι δηλαδὴ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ γίνῃ χρῆσις τῶν ἀλάτων τοῦ χαλκοῦ μετὰ τὴν δέσιν τοῦ καρποῦ τῆς σταφίδος, ἀλλὰ και ταύτην δὲν φαίνεται ἀναιρῶν ὁ κ. Βιαλά, διότι ἐν τῇ 30 σελίδι τοῦ εἰρημένου πονηματίου λέγεται τὸ ἐξῆς: «Κατὰ τελευταίαν ἰδιαιτέραν γνωμοδότησιν τοῦ κ. Βιαλά ἡ πρώτη χρῆσις τοῦ βορδιγαλλίου πολτοῦ, ὃν κυρίως συνίσταται διὰ τὰς ἡμετέρας ἀμπέλους πρὸς καταπολέμησιν τοῦ περονουπόρου, δέον νὰ ἐκτελεσθῇ καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ βλαστὴς ἔχει ἀποκνήσει μῆκος δέκα ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. *Νὰ παύσῃ δὲ πᾶσα χρῆσις πρὸς ἑβδομάδας τοῦλάχιστον πρὸ τῆς ὀριμάνσεως ὅπως μὴ ἀποτεθῇ χαλκὸς ἐπὶ τῶν σταφυλῶν.*»

Ἄρα ὑπάρχει κίνδυνος ἐκ τῆς ἀποθέσεως τοῦ χαλκοῦ. Ὡστε μένει τὸ ζήτημα νὰ βεβαιωθῇ, ἐὰν πρὸς μόνον ἑβδομάδες ἀρκούσι διὰ τὸ ἡμέτερον κλίμα, ἐνθα τὸ θέρος οὔτε βρέχει οὔτε κίπτει ὄρος ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τοῦ Αὐγούστου ὅτε γίνεται ὁ τρύγος. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος δὲ τούτου ἀναμένομεν τὴν γνώμην τοῦ κ. Γενναδίου, ὅστις και πρῶτος τὸ ἔφεραν εἰς τὸ μέσον.

Κύρια συντάκτα τῆς «Ἀχροπόλεως»

Εὐχαριστῶς ἀπαντῶ εἰς τὴν τελευταίαν πρόσκλησίν σας.

Εἶνε ἀναφισβήτητον ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ἀλάτων τοῦ χαλκοῦ εἶνε τὸ ἀποτελεσματικώτερον κατὰ τοῦ περονουπόρου φάρμακον. Τούτου τὴν χρῆσιν συνεβούλευσα ἀπὸ τοῦ 1887 (εἶδε «Ἑλληνικὴν Γεωργίαν» σελ. 185, 199, 299, 356, 423) ὅτε τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ παγκοίμως ἐγένετο δεκτὸν ὡς τοιοῦτον.

Ἄλλ' εἶνε ὡσαύτως βέβαιον ὅτι ὁ θεικὸς χαλκὸς εἶνε δηλητήριον φέρον δυσσρέπτους συνεπείας και εἰς μικρὰς ἔτι δόσεις κατ' ἐξακολούθησιν λαμβανόμενος. Ὅθεν ἀφ' ἐνός μὲν ἕνεκα τοῦ πραγματικοῦ κινδύνου και ἀφ' ἑτέρου ἕνεκα τῆς κακῆς φήμης, ἣν ἡ οὕτω θεραπευομένη σταφίς ἤθελε βεβαίως ἀποκτήσει εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς καταναλώσεως αὐτῆς, και ἰδίως εἰς Ἀγγλίαν (ἐνθα οἱ ἄνθρωποι εἶνε ὑπεράγαν λεπτολόγοι εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν ὑγιεινὴν ζητήματα), ἐπιθύμουν και ὑπεστήριξα, ὑποστηρίζω δὲ και ἤδη, ὅτι, προκειμένου περὶ προλήψεως τῆς ἀναπτύξεως τοῦ περονουπόρου εἰς τὰς σταφιδάμπέλους ἔδει ὄχι μόνον νὰ προβῶμεν μετὰ μεγίστης περισκέψεως και φειδοῦς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀλάτων τοῦ χαλκοῦ, ἀλλὰ και νὰ γίνῃ χρῆσις αὐτῶν ἐν κρυπτῷ, εἰ δυνατὸν, ἀναυπατάγῃ, σιωπηλῶς, διότι και ἡ ἀπλήρῃ ιδέα και γνώσις τοῦ πράγματος θὰ ἠδύνατο νὰ βλάψῃ τὸ προϊόν τοῦτο, τὸ πρωτίστως καταναλισκόμενον ὑπὸ τοῦ τόσον ἰδιορρυθμοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ.

Και τοῦτο μὲν, δυστυχῶς, δὲν ἐπετεύχθη· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, τὴν μετὰ περισκέψεως και φειδοῦς χρῆσιν τῶν ἀλάτων τοῦ χαλκοῦ, εὐτυχῶς εὐρισκόμεθα εἰσέτι ἐν καιρῷ ὅπως τὸ ἐπιτύχωμεν.

Περὶ τοῦ ὅτι μένει χαλκὸς ἐπὶ και ἐντὸς τῶν σταφυλῶν μετὰ τὴν δι' αὐτοῦ θεραπείαν, ὡς ἀρίστην μαρτυρίαν φέρω ἀκριβῶς ἐκεῖνον τὸν συγγραφέα, οὗτινος τὸ ὄνομα ἐσχάτως ἀνεγράψαν τινες εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς πρωταουσίσης, ὅπως ἀποδειξῶσι τὸ ἐναντίον. Εἶνε δὲ οὗτος ὁ ἰταλὸς καθηγητῆς D. Canazza ὅστις ἐν τῷ φυλλαδίῳ του *La lotta contro la peronospora* λέγει ἐπὶ λέξει τὰ ἐξῆς:

Le uve copiosamente trattate nelle prime applicazioni, e leggermente anche nelle successive, fissano anch'esse il rame, che le acque di lavatura non riescono ad asportare. Sottoposte all'analisi accusano notevoli quantità di rame, assai più nella buccia che nella polpa (σελ. 13). Δηλαδή: «Αἱ σταφυλαὶ γενναίως ῥαντιζόμεναι κατὰ τὰς πρώτας ῥαντίσεις, ἀκόμη δὲ καὶ ἐλαφρῶς μόνον κατὰ τὰς ἐπομένους, ἀφομοιοῦσι καὶ αὖται τὸν χαλκόν, ὃν αἱ δι' ὕδατος πλύσεις δὲν κατορθώνουσι νὰ παρασύρῳσι. Αἱ σταφυλαὶ αὗται ἀναλυόμεναι παρουσιάζουσι σημαντικὴν ποσότητα χαλκοῦ πλειότεραν εἰς τὸν φλοιὸν ἢ εἰς τὴν σάρκα αὐτῶν».

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἢ εἰς τὰς σταφυλάς παρουσιαζομένη ποσότης αὐτῆ τοῦ χαλκοῦ εἶνε πάντοτε μεγαλητέρα εἰς τὰ μεσημβρινὰ κλίματα, ἔνθα ἐπειδὴ δὲν βρέχει καὶ δὲν πίπτει δρόσος πολλάκις ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τοῦ τρυγητοῦ, μένουσιν αἱ σταφυλαὶ ἐντελῶς ἀπλυτοί, φέρουσαι πᾶν ὃ, τι ἤθελε προσπίσει ἐπ' αὐτῶν. Τοῦτο ἄλλως συχνότατα παρατηρεῖται μετὰ τὸ θεῖον. Τρυγῶμεν σταφυλάς ἢ σταφίδας φερούσας ἐπ' αὐτῶν ἄφθονον θεῖον, τὸ ὁποῖον ἐπεπλάσθη δύο καὶ τρεῖς πολλάκις μῆνας πρὸ τοῦ τρυγητοῦ, τῆς δευτέρας, καὶ τελευταίας συνήθως (κατὰ τὰ ξηρὰ ἔτη), θειώσεως τελουμένης μετὰ τὴν δέσιν τοῦ καρποῦ, ἢτοι περὶ τὰς ἀρχὰς ἢ τὰ μέσα Ἰουνίου. Δι' αὐτὸν δὲ ἀκριβῶς τὸν λόγον πάντες οἱ νέοι οἴνοι μας συνηθέστατα ἔχουσι τὴν δυσάρεστον ὀσμὴν χαλασμένων αὐγῶν, ἢτις διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῶν μεταγγίσεων ἐξαλείφεται.

Ταῦτα πάντα μὲ ἐπίσταν ὅτι τοῦ ὑπὸ πάντων παραδεδομένου ὡς ἀρίστου φαρμάκου σακχαρώδους καλτοῦ, μετὰ θεικοῦ χαλκοῦ δύο ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, δεῖον νὰ γίνηται χρῆσις εἰς τὰς σταφιδάμπέλους ἀπαξ ἢ τὸ καλὸν δις (ἴδε Ἐγκύκλιον Ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν ἀριθ. 83 τῆς 22 Ἰουλίου 1892 καὶ «Ἑλλην. Γεωργίαν» 1892 σελ. 453), μέχρι δὲ τῆς δέσεως τοῦ καρποῦ, καὶ οὐχὶ μετὰ ταύτην, ἀφοῦ μάλιστα μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ὑπὸ τὸ ἡμέτερον κλίμα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ

παρουσιασθῶσιν οἱ κατάλληλοι ὄροι πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ παρασίτου τούτου τῆς ἀμπέλου.

Ἄλλὰ, δυνατόν νὰ παρατηρηθῆ: Διατί νὰ μὴ ἐλαττώσωμεν τὴν δόσιν τοῦ θεικοῦ χαλκοῦ, ὅπως καταστήσωμεν αὐτὸν ἀκίνδυνον καὶ ἐξακολουθήσωμεν οὕτω τὴν χρῆσιν αὐτοῦ καὶ μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς ὠριμάνσεως τοῦ καρποῦ, διατί νὰ μὴ περιερίσωμεν λόγου χάριν τὴν δόσιν εἰς τρία ἢ πέντε χιλιοστὰ ἢ ἐπὶ τέλους εἰς ἓν ἑκατοστὸν; » Διότι, ἐκτὸς ὅτι προκειμένου περὶ σταφίδος, καὶ αἱ μικραὶ ἀκόμη δόσεις τοῦ θεικοῦ χαλκοῦ ἐπανειλημμένως ἐφαρμοζόμεναι εἶνε ἐπικίνδυνοι (δι' οὓς λόγους καὶ ἀνωτέρω καὶ ἐν ταῖς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἑσωτερικῶν ἐκθέσεσί μου—ἴδε Ἑλληνικὴν Γεωργίαν 1892 σελ. 278 καὶ 301—ἰξέθηκα), πρὸς τούτοις αἱ μικραὶ αὗται δόσεις κατὰ κανόνα δὲν φέρουσι τὸ ποθούμενον ἀποτελεσμα. Ὅταν μάλιστα οἱ ὄροι πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ περονόσπορου εἶνε εὐνοϊκοὶ αἱ δόσεις αὗται ἀποβαίνουσιν ἐντελῶς ἀνίσχυροὶ νὰ προλάβωσι τὸ κακόν. Τοῦτο διδάσκει ἡ πολυχρόνιος πείρα πάντων τῶν εἰδικῶς ἀσχοληθέντων εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα.

Τὸ περονόσπορον ἀνεφάνη τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ (*), ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἐφευρέθη, ἐμελετήθη καὶ ἐφηρμόσθη πλειότερον τὸ κατ' αὐτοῦ ἀποτελεσματικὸν φάρμακον. Οἱ Ἴταλοὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ἀπλῶς ἠκολούθησαν τὰς γνώμας καὶ τὰς μελέτας τῶν Γάλλων. Καθ' ἅπασαν λοιπὸν τὴν Γαλλίαν σήμερον ὑπὸ πάντων τῶν κτηματιῶν πρὸς πρόληψιν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ περονόσπορου γίνεται χρῆσις δόσεως θεικοῦ χαλκοῦ 2 -- 3 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν. Καὶ διὰ τὴν δυτικὴν, καὶ διὰ τὴν κεντρικὴν, καὶ διὰ τὴν ἀνατολικὴν, ὡς καὶ διὰ τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν τοιαύτην δόσιν θεικοῦ χαλκοῦ συμβουλεύει ὁ Βιαλά ἐν τῷ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δημοσιευθέντι συγγράμματί του, προσθέτων ὅτι αὐτὸ μᾶλλον ἐντελής τύπος τοῦ Βορδιγαλλίου πολτοῦ, ὅστις καὶ προσέφερε τὰ εὐαρεστότερα ἀποτε-

(*) Ἐν ἔτος πρὸ τοῦ Μιλιαρδὲ παρέτήρησε τὸ παράσιτον τοῦτο ὁ Thunier ἐν Οὐγγαρίᾳ.

λέοματα και ὅστις δὸν ὀριστικῶς νὰ γίνῃ θακτός, εἶνε ὁ συγ-
κείμενος ἐκ δύο μερῶν θεικοῦ χαλκοῦ, ἐνὸς μέρους ἀσθέστου
καὶ ἑκατὸν μερῶν ὕδατος. Ἦν χρῆσιν τῶν αὐτῶν ποσοτήτων,
ἦτοι 2 ο)ο θεικοῦ χαλκοῦ καὶ 1 ο)ο ἀσθέτου, συμβουλεύει καὶ
ὁ καθηγητῆς τῆς γεωργικῆς σχολῆς τοῦ Montpellier κύριος
Degrully ἐν τῷ τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς τεύχει τοῦ γεωργικοῦ
περιοδικοῦ *Le progrès agricole et viticole* (σελ. 313), ὄρ-
γάνου τῆς σχολῆς ταύτης. Συμβουλεύει δὲ τὰ ποσὰ ταῦτα ὡς
τὰ ἀποδώσαντα τὰ ἄριστα ἀποτελέσματα καθ' ἅπασαν τὴν
πολυστάφυλον μεσημβρινὴν Ἰαλλίαν, ἧς τὸ κλίμα καὶ ὁ τρό-
πος τῆς καλλιέργειας καὶ κλαδεύσεως τῆς ἀμπέλου εἶνε ἄ-
παρὰ ἀλλήλων ὅμοιος μὲ τὰ τῶν πλείστων μερῶν τῆς Ἰ.Ι.
λάδος—ράλιστά τινα τούτων, ὡς ἡ Ἀχαΐωῆλις, εἶνε πολὺ
ὕγρότερα τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας.

Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης τῆς ἀποτελεσματικῆς κατὰ
τοῦ περονοσπόρου χρήσεως τῶν μικρῶν δόσεων θεικοῦ χαλκοῦ
κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἐγένετό που λόγος περὶ
τινος δῆθεν ἀνακοινώσεως ἰταλοῦ ἐπιστήμονος. Ἴδού ἀπλῶς
περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Ὁ καθηγητῆς Gerletti ἔχων ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήμα-
τος τὴν αὐτὴν μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ φυτοπαθολογικοῦ
σταθμοῦ τῆς Ῥώμης Cuboni γνώμην, προεκάλεσεν ἐπιστολῆν
τούτου, δημοσιευθεῖσαν εἰς πολλὰ ἰταλικά γεωργικὰ φύλλα.
Ἄλλὰ διὰ τῆς ἐπιστολῆς του ταύτης ὁ Cuboni φαίνεται μᾶλλον
ἀποφαινόμενος κατὰ τῶν μικροσκοπικῶν δόσεων τῶν ὑπέ-
τινων ὑποστηριζομένων, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἑξῆς κατὰ
λέξιν μεταφρομένου ἐνταῦθα χωρίου τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς.

Per conto mio posso assicurare che la formula conte-
nente un chilo di solfato di rame e un chilo di calce
spenta per ogni ettolitro d'acqua, ha dato sempre ri-
sultati completamente soddisfacenti e quindi la raccomando
ai pratici, aggiungendo però che sarà utile aumentare la
dose di solfato di rame fino a due chili (aumentando in
proporzione anche la calce) nel caso che la stagione sia

molto piovosa. Δηλαδή : α' Ἐὰν κατ' ἐμὲ δύναιται νὰ βεβαιώσω
ὅτι ἡ συνταγὴ ἢ περιέχουσα ἐν μέρος θεικοῦ χαλκοῦ καὶ ἐν
μέρος ἀσθέστου εἰς ἑκατὸν μέρη ὕδατος ἔδωκε πάντοτε ἀπο-
τελέσματα εὐχάριστα, δι' ὃ καὶ τὴν συνιστῶ εἰς τοὺς κτημα-
τίας, προσθέτων ἐν τούτοις ὅτι εἶνε χρήσιμον ν' αὐξάνηται
ἢ δόσις τοῦ θεικοῦ χαλκοῦ μέχρι δύο ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (αὐ-
ξασημένης κατ' ἀναλογία καὶ τῆς ἀσθέστου) ἐὰν ὁ καιρὸς
εἶνε πολὺ βροχερός.

Ἦν ὁμολογίαν ταύτην τοῦ Cuboni τσοῦτῳ μᾶλλον εὐχα-
ριστικῶς εἶδον, καθ' ὅσον οὕτως ἀκριβῶς εἶνε ὁ ἐπὶ πολὺ ὑπο-
στηρίξας τὴν χρῆσιν τῶν ἰδανικῶν, τῶν κυριολεκτικῶς ὁμοιο-
παθητικῶν δόσεων τοῦ θεικοῦ χαλκοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο
ἐπιτυχάνουσαι ἐφ' ὅσον ὁ καιρὸς δὲν ἐπέτρεπε τὴν μετ' ἐπι-
τάσεως ἀνάπτυξιν τοῦ περονοσπόρου, ἀπέτυχον δὲ πανταχοῦ
ἐπου τὸ παράσιτον τοῦτο ἀνεπτύχθη μετ' ἐπιτάσεως.

Ὁ κ. Cuboni ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὰ πέντε ἢ δέκα κλήματα
τοῦ παρὰ τὴν Ῥώμην ἐργαστηρίου του ἐν ἀρχῇ συνεβούλευσε
δόσιν θεικοῦ χαλκοῦ τριῶν χιλιοστῶν (!!), ἀκολούθως ἠύξη-
σεν αὐτὴν εἰς πέντε, κατόπιν εἰς ἑπτὰ χιλιοστὰ, τέλος εἰς ἐν
ἑκατοστὸν, ἠδὴ δὲ μᾶς λέγει ὅτι ἂν ὁ καιρὸς ἦνε πολὺ βρο-
χερός, ἀνάγκη ν' αὐξήθῃ ἡ δόσις εἰς δύο ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν.

Ἦν αὐτὴν κλίμακα τῶν χιλιοστῶν ἠκολούθησε καὶ τις ἐν-
ταῦθα, ἀρχίσας ἀπὸ τὸ ἐν μυριοστῶν ἂν δὲν ἀπατῶμαι· ἀλλὰ,
δυστυχῶς, χαλωθεὶς ἐσχάτως συνελήφθη μεταξὺ τῶν πέντε καὶ
τῶν δέκα χιλιοστῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν εἶνε ἐλπίς νὰ ἐξαχθῇ
ταχέως ὡς ὁ Cuboni ἐξῆλθεν.

Ἐν τέλει ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι λίαν εὐχάριστον καὶ εἰ-
ελπι εἶνε τὸ ἐξαιρετικὸν παράδειγμα τῶν Πυργίων. Οὗτοι,
ὅπως ἐξέλθωσι τοῦ χάους εἰς ὃ ἐνέπεσον ἐκ τῶν παντοίων καὶ
ἐν πολλοῖς ἀντιθέτων γνώμῶν τῶν ἐκφερομένων ἀπὸ τίνος
παρ' ἡμῖν περὶ περονοσπόρου, ἀπετάθησαν ἀπ' εὐθείας πρὸς
τοὺς ἀρίστους περὶ τὰ τοιαῦτα γάλλους Viala καὶ Vermorel,
οἵτινες συνεβούλευσαν αὐτοῖς τὰ εἰκότα. Ἐπρομηθεύθησαν λοι-
πὸν μόνοι των ψευκαστῆρας Vermorel, καὶ οὐχὶ συστηθέντες

τινάς Italiani, οι όποιοι είνε άνύπαρκτοι, διότι ούδεις γνωστός ψευκαστήρ κατασκευαζόμενος έν Ιταλία ή άλλαχοϋ όνομάζεται ούτω. Πρός τούτοις έπρομηθεύθησαν και τό νεωστί έκδοθέν σύγγραμμα τοϋ αύτου Viala, ούτινος συγγράμματος σταχυολογίαν, δαπάναις τοϋ κτηματίου κ. Άριστ. Μάρκου, εξέδωκεν ό ικανώτατος γαλλιστής και έλληνιστής κύριος Ιωάννης Λάσκαρης, καθηγητής τής γαλλικής παρά τῷ έν Πύργῳ γυμνασίῳ.

Τά διαθήματα ταϋτα τῶν Πυργίων είνε λίαν ένθαρρυντικά άποδεικνύουσιν ότι ήρχισαν οϋτοι να έννοῶσιν ότι από τής κυβερνήσεως δέν όφείλουν ν' άπαιτῶσι τά πάντα, και ιδίως τά άφορῶντα τήν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων των.

Οι κτηματίαι και ιδίως οι σταφιδοκτηματίαι είνε έπαγγελματίαι, και όφείλουν να μορφῶνται ως τοιοϋτοι: όφείλουν ν' άσχολῶνται εΐς τά άφορῶντα τά κτήματά των γεωργικά ζητήματα, να ήνε ένήμεροι τῶν προόδων και τῶν ανακαλύψεων τῶν καθ' έκάστην τελουμένων. Δύναιται δέ να πράξωσι τοϋτο, οι πλείστοι τουλάχιστον αϋτῶν, διότι είνε μορφωμένοι, πολλοί δ' αϋτῶν και κάτοχοι ξένων γλωσσῶν. Έν τούτοις κατὰ κανόνα τά μόνα συνήθη και άγαπητά άναγνώσματα τῶν ήμετέρων σταφιδοκτηματιῶν είνε πολιτικά άρθρα έφημερίδων και δικόγραφα: τά γεωργικά συγγράμματα τοίς προκαλοϋσιν έμετον. Δέν έχετε πεποιθήσιν εΐς τά ὑφ' ήμῶν τῶν Έλλήνων γεωπόνων δημοσιευόμενα τοιαϋτα; προμηθεύθητε ξένα, όσοι τουλάχιστον έξ ὑμῶν γινώσκετε μίαν ξένην γλωσσαν (και τοιοϋτοι εΐσθε πολλοί): Έγγραφήτε συνδρομηταί εΐς αλλοδαπῶν γεωργικῶν περιοδικῶν σύγγραμματα: ή δαπάνη είνε έλαχίστη— 10-15 φράγκα έτησίως—ποσόν άνάξιον λόγου άπέναντι τής μεγίστης ώφελείας, ήν θα προσπορισθῆτε σεις και οι πλησίον σας: ποσόν όπερ δέν δύναται να έπιβαρύνη τάς δαπάναις σας, άφοϋ δύνασθε να συντηρήτε και εΐς τά τελευταία χωρία σας θιάσους ξανθῶν αϋλητρίδων τοϋ Βορρῆ: άφ' οϋ έν ὄρα εύθυμίας πληροϋτε τά κουμπούρια σας με χερτονομίσματα, δια να κάμητε δέ τό κέρφι σας πληρώνετε τό ψάρι προς 25 δραχμάς

τῆν ὀκῆν: άφ' οϋ δια να έπιδειχθῆτε, παραγγέλλετε τοϋς στολισμοϋς τῶν οΐκείων σας εΐς τήν Λιζιέ, εΐς τό Λεϋβρ ή τό Πριεντάν, δια να θεραπευθῆτε δέ ή μάλλον δια ν' ανασάνητε μετα έκλογικῆν πάλην δημάρχου επισκέπτεσθε κατ' έτος τό Βισθάδεν ή τό Βισί. Άλλως τήν γλίσχρον συνδρομήν τοϋ αλλοδαποϋ περιοδικοϋ συγγράμματος, όπερ σας προτρέπομεν να λαμβάνητε δύνασθε ίσως να καταβάλλετε και εκ τῶν περισσευμάτων (αν αι άνωτέρω δαπάναι σας άφρησαν τοιαϋτα) δεκαετοϋς έκτάκτου εύφορίας τῶν κτημάτων σας και δεκαετῶν έκτάκτως ὑψηλῶν τιμῶν τῶν προϊόντων σας.

Έπί τέλους είνε άπαραίτητον πάντες οι Έλληνες κτηματίαι και ιδίως οι σταφιδοκτηματίαι να έννοήσωσιν ότι συμφέρει αϋτοις να άσχολῶνται πλειότερον εΐς τά ζητήματα τά άφορῶντα τά κτήματα αϋτῶν και ὀλιγώτερον εΐς τήν λεγομένην πολιτικήν: τότε θα εύεργετήσωσι και έαυτοϋς και τὸν τόπον: τότε θα έννοήσωσιν, ότι εύτυχεί εκείνος ό κτηματίας, οϋτινος άπασαι αι πράξεις διέπονται ὑπό πνεύματος ταμειευτικοϋ, διότι οϋτος μόνον δύναται ν' άνθέξη έρρωμενέστερον κατὰ τῶν άναποφεύκτως έπερχομένων ενίοτε άφοριῶν.

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Έν τῷ τελευταίῳ αριθμῷ (αριθ. 14, τῆς 2 'Απριλ. 1898, σελ. 313—317) τοϋ Progrès agricole et viticole, ὄργάνου τής γεωργικῆς σχολῆς τοϋ Montpellier, ό παρά ταύτη καθηγητής Dagruilly λέγει περί προλήψεως τής αναπτύξεως τοϋ περονασπόρου τά εξής:

α' Η άρίστη θεραπεία είνε ή ὑγρῶν.

α' Η ὑγρῶν θεραπεία συμπληροϋται άποτελεσματικῶς, ιδίως όταν ή προσβολή έπέρχεται μετ' έντάσεως, δια τής εφαρμογῆς τῶν χαλκούχων κόνεων.

α' Εκ τῶν πολλῶν συνταγῶν τῶν ὑποδειχθεισῶν ὑπό διαφόρων, περιοριζόμεθα ὑποδεικνύοντες τάς κρινομένες ως άριστας, και ὡν δύναμεθα να βεβαιώσωμεν τήν απόλυτον αποτελεσματικότητα όταν αϋται εφαρμόζωνται έγκλίρως.

Ἀκολουθῶς ὁ κ. Dogrully ἐξετάζων ἰδιαιτέρως ἐκάστην αὐτῶν, περὶ μὲν τοῦ *Βορδιγαλλίου πολτοῦ* λέγει :

«Τὸ μόνον ἐλάττωμα τούτου εἶνε ὅτι δὲν προσκολλᾶται καλῶς (de manquer un peu d'adhérence). Δυνατὴ βροχὴ ἐπερχομένη μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν του δύναται νὰ τὸν παρασύρῃ τὸ παρετηρήσαμεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. "Ὅταν συμβαίῃ τὸ τοιοῦτον ἀνάγκη τὸ ταχύτερον νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ φάρμακον».

«Σήμερον ὁ Βορδιγάλιος πολτός παρασκευάζεται μετὰ 2—3 % θεικοῦ χαλκοῦ ὡς ἐξῆς:

Θεικὸς χαλκός	χιλιόγρ.	3
"Ασβεστός εἰς λίθους	»	1 1/2
"Υδωρ	»	105
	ἢ	
Θεικὸς χαλκός	»	2
"Ασβεστός εἰς λίθους	»	1
"Υδωρ	»	105

Περὶ δὲ τοῦ σακχαρώδους πολτοῦ ὁ αὐτὸς κ. Dogrully λέγει:
«Τὸ ἰδιαιτέρον πλεονέκτημα ὅπερ παρουσιάζει ὁ πολτός αὐτός κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Girard, ἅτινα ἐδημοσιεύσαμεν πέρυσιν εἶνε ὅτι προσκολλᾶται καλῶς, τοῦλάχιστον ὅσον καλῶς καὶ ὁ ὀξεικὸς χαλκός».

Παρασκευάζεται δὲ ὁ σακχαρώδης πολτός ὡς περιεγράφη ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ» τοῦ 1892 (σελ. 301).

ΠΕΡΙ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΩΝ

(Συνέχεια ἕως προηγούμενον τεύχος).

Αἱ καλλιεργούμεναι ἤδη ποικιλίαι τῶν ὀπωσδήποτε χρησίμων ἐσπεριδοειδῶν εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον δένδρα ἀειθαλῆ ὑπαγόμενα ἅπαντα εἰς τὸ γένος *κέρριον*, ὅπερ ὑποδιαιρεῖται ἀπὸ νῦθος εἰς τὰ ἐξῆς δέκα εἶδη.

1) *Τρίπτερος* (*Citrus triptera*). Μᾶλλον θάμνος, ὕψους 2—2 1/2 μ., φέρων ἀκάνθας πολλὰς, μεγάλας καὶ ἰσχυράς· φύλλα σύνθετα ἐκ τριῶν φυλλαρίων, ἄνθη μεγάλα, λευκὰ καὶ ἄοσμα, καρποὺς δὲ πολλοὺς, χρώματος κιτρινωποῦ, ἔχοντας μέγεθος καρύου καὶ μὴ χρησιμοποιούμενους. Ὁ θάμνος οὗτος εἰσήχθη εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸ πεντηκονταετίας ἐκ τῆς κεντρικῆς Σινικῆς καὶ ἀπεδείχθη καταλληλότατος πρὸς κατάρτισιν αἱμασιῶν χάρις εἰς τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας αὐτοῦ ἀκάνθας. Ἀντέχων εἰς δριμύα ψύχη (καὶ μέχρις—20°) καὶ μὴ προσβαλλόμενος ὑπὸ τῶν κυριωτέρων ἀσθενειῶν τῶν ἐσπεριδοειδῶν προτείνεται νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς ὑποκείμενον ὅπως ἐπ' αὐτοῦ ἐμβολιάζονται τὰ εὐπαθέστερα εἶδη. Εἶνε τὸ μόνον φυλλοβόλον καὶ μὴ προσοδοφόρον ἐσπεριδοειδὸς τοῦ γένους.

2) *Νεραντζέα* (*C. bigaradia*). Δένδρον ἀειθαλὲς, ἐνίοτε μέγα καὶ μακρόβιον, φέρον φύλλα μετὰ πτερυγῶτων μίσχων καὶ ἄνθη εὐωδέστατα λευκὰ. Ἡ γνωστοτάτη παρ' ἡμῖν νεραντζέα εἶνε τὸ μᾶλλον ἀντέχον εἰς τὸ ψῦχος καὶ τὰς ἀσθενείας εἶδος μετὰ τὴν τρίπτερον, δι' ἧς καὶ πολλαπλασιαζομένη πανταχοῦ διὰ σπορᾶς χρησιμοποιεῖται ὡς ὑποκείμενον πρὸς ἐμβολιασμὸν ἐπ' αὐτῆς τῶν ἄλλων προσοδοφόρων ἐσπεριδοειδῶν. Οἱ φλοιοὶ τοῦ ὠρίμου ὀξυπίκρου καρποῦ τηςὼς καὶ τὰ μικρὰ ἔτι καὶ ἄωρα νεράντζια χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν σακχαροπλαστικὴν. Ἡ νεραντζέα ἀριθμεῖ περὶ τὰς 40 ποικιλίας, ἐν αἷς περιλαμβάνεται καὶ ἡ *σινική* (κινότα), δένδριον ὑπαγόμενον, ὑπὸ τινῶν, εἰς ἴδιον εἶδος (*C. sinensis*) καὶ φέρον μικροὺς καὶ πυκνοὺς καρποὺς καὶ φύλλα. Οἱ καρποὶ τῆς ποικιλίας ταύτης εἶνε περιζήτητοι ὑπὸ τῶν σακχαροπλαστῶν.

3) *Μανταρινέα* (*C. deliciosa*). Δένδρον ἀειθαλὲς μικρὸν, εἰσαχθὲν εἰς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Σινικῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος, ἀντέχον ἀρκούντως εἰς τὰς ἀσθενείας τῶν ἐσπεριδοειδῶν καὶ εἰς ψῦχος 5-6 βαθμῶν ὑπὸ τὸ θ, φέρον ἄνθη καὶ φύλλα μικρὰ καὶ ἔχοντα ἴδιον ἄρωμα, καρποὺς δὲ ἡδυτάτους, μετρίου μεγέθους, πεπεισμένους, πρῶϊμους καὶ περιβαλλομένους ὑπὸ φλοιοῦ εὐκόλως ἀποσπώμενου.

4) *Πορτοκαλλέα* (*C. aurantiu*). Άειθαλές δένδρον γνωστότατον, ένίοτε μέγα και μακρόβιον (υπάρχει έν Βερσαλλίαις ιστορική πορτοκαλλέα 47½ έτών), φέρων φύλλα ήττον πτερυγώδη ή τά τής νεραντζέας, άνθη λευκά μετά ίδιου άρώματος καρπούς ώς επί τό πλείστον μεγάλους, σφαιρικούς περιέχοντας σάρκα εύχυμοτάτην και ήδυτάτην και άποτελοϋντας, ώς και οί τής λεμονέας, σπουδαϊον είδος έμπορίας τών μεσημβρινών χωρών τής Ευρώπης. Η πορτοκαλλέα προσβάλλεται εύκόλως υπό τών άσθενειών τών έσπεριδοειδών, δέν άντέχει δέ εις ψυχρος ανώτερον τών 5—6 βαθμών κάτω του 0. Υπάρχουσι περί τας πεντήκοντα ποικιλίαι, ών αι κυριώτεραι υπό έποψιν προσόδου παρ' ήμιν είνε ή τής Σπάρτης μετά μεγάλων σφαιρικών παχυφλοϊών καρπών, ή τής Ιόππης ή *Ιάφρας* μετά μεγάλων ώσαύτως και έπιμήκων καρπών, ή *λεπτόφλοϊος* ή *κρητική*, ή *αιμόσπικτος* (σαγγουίνα-ή σάρξ τών καρπών ταύτης ένίοτε δέ και ό φλοϊός των έξωτερικώς κατά τόπους είνε χρώματος βαθέος έρυθρού), ή *αείγλυκος* (σεμπρεντόλτσε ή σάρξ τών καρπών γλυκεία και πρό τής ώριμάνσεως). Έκλεκτή ποικιλία είνε ή *ήσπερμος*, ής οί καρποί δέν φέρουσι σπέρματα και ήτις καλλιεργείται ιδίως έν Αμερικη.

5. *Περγαμινέα* (*C. bergamita*—κοινώς *περγαμοτιά*). Μικρόν σχετικώς δένδρον άειθαλές, εύπροσβλητον υπό του ψυχους και τών άσθενειών ώς τό έπόμενον είδος. Φέρει άνθη μικρά μετά ιδιάζοντος άρώματος και καρπούς (περγαμότα) άπιοειδεις ή πεπιεσμένους, διατηροϋντας δέ μέχρι τής ώριμάνσεως των τόν στύλον τής ώοθήκης. Ο φλοϊός αύτων έχει ίδιον άρωμα χρησιμοποιοϋμενον εις τήν σακχαροπλαστικήν και τήν μυροποιαν.

6. *Λεμονέα* (*C. limonium*). Άειθαλές δένδρον γνωστότατον, συνήθως μέγα και μακρόβιον, διακλαδούμενον ένίοτε από τής βάσεως, φέρων κλάδους συνήθως γωνιώδεις, βλαστούς ιώδους χρώματος, άνθη έσωθεν λευκά και έξωθεν ιοβαφή, καρπούς κίτρινους χρυσιζοντας, ώς επί τό πλείστον ώσοειδεις, τελευταίντας δέ εις μαστίδιον διατηροϋν ένίοτε τόν στύλον τής ώοθήκης. Η τών προσποφόρων έσπεριδοειδών ή λεμονέα είνε ή μάλλον εύ-

προσβλητος υπό τών παντοίων άσθενειών, δέν άντέχει δέ εις ψυχρος ανώτερον τών 3—4 βαθμών υπό τό 0. Έκ τών πενήκοντα περίπου ποικιλιών του είδους τούτου αι κυριώτεραι και συνηθέστερον καλλιεργούμεναι παρ' ήμιν και άνά τήν Ανατολήν είνε ή *διφορος*, ή άνά πασαν σχεδόν τήν Ελλάδα καλλιεργουμένη, ή *κιτροειδής*, ή κοινώς *κιτρολεμονιά* καλουμένη και καλλιεργουμένη έν Πελοποννήσω και ιδίως έν Καλάμυς, ή *ελληνική*, ή φέρουσα μεγάλους σφαιρικούς καρπούς, ή *μικρόκαρπος* (ή *καστολεμονιά* τής Χίου), ής οί μικροί καρποί άωροί έτι χρησιμεϋουσιν εις τήν σακχαροπλαστικήν, ή *σφαιροειδής* τής Ισπανίας, ή έν Χίω καλουμένη *κώτικη*.

7. *Λιμεττία* (*C. limetta*). Δένδρον άειθαλές, μετρίου μεγέθους, έχον μεγάλην όμοιότητα προς τήν λεμονέα, διαφέρων έν τούτοις ταύτης κυρίως ώς προς τά άνθη, άτινα έχουσι ίδιον άρωμα, είνε μικρά και κατάλευκα, και ώς προς τους καρπούς, τους συνήθως έξωτερικώς όμοιάζοντας προς τά λεμόνια, πλην έχοντας ίδιον άρωμα και σάρκα γλυκείαν άνοστον, υπόγλυκον ή υπόπιπρον. Αι συνηθέστεραι ποικιλίαι είνε ή *γλυκολεμονία* και ή *μουχολεμονία* (Χίος). Οί καρποί του είδους τούτου είνε βρώσιμοι ή χρήσιμοι εις τήν σακχαροπλαστικήν.

8. *Λουμία* (*C. limia*). Δένδρον άειθαλές, συνήθως μέγα, όμοιάζον προς μέν τήν λεμονέα κατά τά άνθη, προς δέ τήν λιμεττίαν κατά τους καρπούς. Υπάρχουν πολλαι ποικιλίαι, ών τινες φέρουσι καρπούς όγκώδεις ζυγίζοντας πλέον τής όκάς και χρησιμεϋοντας εις τήν σακχαροπλαστικήν. Παρ' ήμιν συνήθως καλλιεργείται ή ποικιλία *Σκαραμαργά*.

9. *Ρομπειμωσία* (*C. rompelmus*—ή κοινώς καλουμένη *φράπα*). Δένδρον άειθαλές εύρωστον, ένίοτε μέγα, άντέχον εις τό ψυχρος και τας άσθενείας ώς ή νεραντζέα. Φέρει άνθη μεγάλα και λευκά, καρπούς δέ ένίοτε μεγίστους, ώς επί τό πλείστον πεπιεσμένους, αλλά και σφαιρικούς ή άπιοειδεις, έχοντας φλοϊόν έξωτερικώς κιτρινοπράσινον, ώς επί τό πλείστον λειον και πάντοτε παχύτατον και παρκωδέστατον, χρησιμοποιοϋμενον δέ εις τήν σακχαροπλαστικήν.

10. *Κιτρία* (*C. medica*). Δένδρον θαμνώδες, λίαν καρποφόρον· τὸ μᾶλλον εὐαίσητον εἰς τὸ ψῦχος προσοδοφόρον ἐσπεριδοειδές. Φέρει φύλλα ἀμβλύα, παχέα καὶ μακρά, καρπούς δὲ ἐξωτερικῶς ὀμοιάζοντας πρὸς τὰ λεμόνια, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄγκωδεστάτους, περιβλαστομένους δὲ ὑπὸ φλοιοῦ παχυτάτου, σαρκωδεστάτου, τρυφερωτάτου καὶ μᾶλλον γλυκοῦ. Οὗτοι χρησιμοποιεῖται μεγάλως εἰς τὴν σακχαροπλαστικὴν. Αἱ κυριώτεραι ποικιλίαι τοῦ εἶδους τούτων εἶνε ἡ μηδική, ἡ φέρουσα τοὺς ὄγκωδεστέρους καρπούς καὶ συνηθέστερον καλλιεργουμένη, καὶ ἡ ἰουδαϊκὴ, ἡ φέρουσα μικροτέρους καρπούς, διατηρουμένη τὴν στέλιν τῆς ὠοθήκης καὶ παραγομένους ἰδίως παρὰ τὴν Γενούην καὶ τὴν Πάργαν. Τῆς ποικιλίας ταύτης οἱ καρποὶ ἀγρᾶζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, αἵτινες συνηθίζουσι νὰ φέρωσιν ἀνὰ ἓνα τοιοῦτον ἀνὰ χεῖρας κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς σκηνοπηγίας.

Ἐν τῶν ἀνωτέρω περιγραφέντων δέκα εἰδῶν ἡ μὲν τρίπτερος μόνον ὑπὸ ἐνὸς ὑποκειμένου ἀντιπροσωπεύεται παρ' ἡμῖν, ὅπερ εὐρίσκεται ἐν τῷ παρὰ τὰς Πάτρας κήπῳ τοῦ κ. Ἰων. Μακρυγιάννη. — Τὸ εἶδος τοῦτο πολλαπλασιάζεται ἤδη διὰ σπορᾶς ἐν τῷ δένδροκομείῳ τοῦ Ἰριανταφυλλιδαίου γεωργικοῦ σχολείου Ἀθηνῶν. — Ἡ περγαμινέα, ἡ λιμεττία καὶ ἡ λουμὴ ἀπαντῶνται ἐνίοτε εἰς τοὺς ἡμετέρους κήπους, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς εἶδη καλλωπιστικὰ ἢ χάριν περιεργείας καλλιεργούμενα. Συνηθέστερον ἀπαντᾶται ἡ πομπελμοσία (φράπα), ἀλλὰ καὶ αὕτη σπανίως καλλιεργεῖται ὡς εἶδος προσοδοφόρον. Ὡς προσοδοφόρα ἐσπεριδοειδῆ καλλιεργοῦνται παρ' ἡμῖν, ὡς καὶ κατ' ἔκπασαν τὴν Ἀνατολήν, ἡ νεραντζέα καὶ ἰδίως ἡ μανταρινέα, ἡ κιτρία, ἡ πορτοκαλλέα καὶ πρωτίστως ἡ λεμονέα. Ἡ δὲ φάρος μάλιστα ποικιλία ταύτης καλλιεργεῖται ἐκτενῶς ἐν Πόρῳ, Ἄνδρῳ καὶ Καρύστῳ, ὅθεν γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή λεμονίων διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ Ἑλλάς ἐξάγει προστούτοις μεγάλην ποσότητα κίτρων, πρωτίστως ἐκ Νάξου, ἐνθα τὸ εἶδος τοῦτο καλλιεργεῖται ἐν ἐκτάσει. Ἐὰν πλεῖστα τῶν ἐν Κολάμει, Σπάρτῃ, Κερκύρᾳ, Ἄρτῃ καὶ Βώλῳ ἐν ποσῷ παρα-

γομένων πορτοκαλλίων καταναλίσκονται ἐν τῷ τόπῳ. Ἐν τῷ τόπῳ ὡσαύτως καταναλίσκονται τὰ ὀλίγα σχετικῶς παραγόμενα μανταρινία (πλήν τινῶν ἀποστελλομένων εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἐκ Πόρου) καὶ νεραντζία.

Τὰ ἐσπεριδοειδῆ εὐδοκιμοῦσιν εἰς πᾶν σχεδὸν ἔδαφος, προτιμῶσιν ἐν τούτοις τὰ γόνιμα ἀργιλλώδη. Ἔχουσιν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἀρδεύσεων κατὰ τὸ θέρος, δι' ὃ μόνον εἰς ποτιστικὰς γαίας καταρτίζονται ἐσπεριδῶνες (περιβόλια). Ἐπειδὴ δὲ τὰ περικαλλέστατα ταῦτα δένδρα παρενοχλοῦνται σπουδαίως ὑπὸ τῶν σφοδρῶν καὶ ψυχρῶν ἀνέμων, δεόν οἱ ἐσπεριδῶνες νὰ περιβλάλλωνται ὑπὸ ὑψηλῶν τοίχων, ἕσωθεν τῶν ὀρειῶν καὶ πρὸς τὰ σημεῖα ὅθεν πνεύσει συνηθῶς οἱ ἀνεμοὶ οὗτοι νὰ καταρτίζηται πυκνὸς στοιχὸς ἐκ κυπαρίσσω. Εἰς τὰ μέρη ἐνθα οἱ τοιοῦτοι ἀνεμοὶ εἶνε συνηθῶς διαρκεῖς, ἐάν ὁ ἐσπεριδῶν εἶνε ἐκτεταμένος, καὶ ἰδίως ἐάν τὸ ἔδαφος αὐτοῦ ἔχη ἐπαισθητὴν κλίσιν, εἶνε καλὸν νὰ κατατέμνηται εἰς τμήματα διὰ στοιχῶν ἐκ κυπαρίσσω, οἵνινες ἀνακόπτουσι τὴν ὁρμὴν τῶν σφοδρῶς πνεόντων ἀνέμων. Τὴ σύστημα τοῦτο ἐφαρμόζουσιν ἐπιτυχῶς οἱ Νάξιοι εἰς τοὺς κητρεῶνάς των, κατατέμνοντες μάλιστα αὐτοὺς εἰς μικρότατα τεμάχια· ἀλλ' ἀντὶ κυπαρίσσω φυτεύουσι καλάμους, διότι ἕνεκα τῆς θαμνώδους φύσεως τῆς κητρείας ἀποβαίνει περιετὸν, ἂν οὐχὶ καὶ ἐπιβλαβές, τὸ ὕψος τῶν πρώτων. Ἐν τούτοις τὸ σύστημα τοῦτο ἐνθ' ἀφ' ἐνὸς προφυλάσσει τὰ ἐσπεριδοειδῆ ἀπὸ τὰς προξενουμένων αὐτοῖς ζημίας ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ἀφ' ἑτέρου διευκολύνει τὴν εἰς τὰ δένδρα ταῦτα ἀνάπτυξιν καὶ πολλαπλασίωσιν παντοίων παρσιτικῶν ἀσθενειῶν. Ἐπομένως μόνον ἐν ἀπαραιτήτῳ ἀνάγκῃ δεόν νὰ καταρτίζωνται εἰς τοὺς ἐσπεριδῶνας οἱ τοιοῦτοι διάμεισοι φραγμοί.

Ἡ ἀπόστασις τῆς φυτεύσεως τῶν ἐσπεριδοειδῶν κανονίζεται ἀναλόγως τοῦ εἶδους αὐτῶν καὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἔδαφους. Εἰς τὰ γόνιμα ἔδάφη δεόν ταῦτα νὰ φυτεύωνται ἀραιότερον· ἀραιότερον προστούτοις δεόν νὰ φυτεύωνται αἱ λεμονεαὶ καὶ αἱ πορτοκαλλεαὶ (εἰς ἀπόστασιν 6—7 μέτρων ἀπ' ἀλλήλων) τῶν κητρεῶν καὶ μανταρινεῶν (εἰς ἀπόστασιν 3—4 μέτρων).

Πάντα έντούτοις τὰ δένδρα ταῦτα εἶνε προτιμότερον νὰ διατίθηνται κατὰ ρόμβους. Ἡ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐμφυτεύσεως ἐπιτρεπομένη μεταξὺ τῶν δένδρων καλλιέργεια ἐτησίων φυτῶν καὶ ἰδίως ὄσπριων, δέον νὰ παύη εὐθύς ὡς τὰ ἐσπεριδοειδῆ ἀρχίσωσι νὰ σκιάζωσι διὰ τῶν κλάδων των σχιδόν ἀπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους.

Ἡ κλάδευσις τῶν ἐσπεριδοειδῶν εἶνε εὐκόλος· αὕτη δέον νὰ περιορίζηται εἰς τὴν μετὰ τὴν συλλογὴν τοῦ καρποῦ ἀφαίρεσιν τῶν ξηρῶν καὶ λαιμάργων κλάδων, τῶν εἰς τὸ ἔσω τῆς κεφαλῆς τῶν δένδρων ἀναπτυσσομένων. Ἐὰ μετὰ τὴν κλάδευσιν γυμνὰ μέρη δέον νὰ ἐπιχρίωνται δι' ἀργίλλου, ἀφ' οὗ προηγούμενως γλυκακθῶσι αἱ πληγαὶ, ἀφ' οὗ δηλαδὴ, διὰ κωπτεροῦ μαχαιρίου, περικοπῆ ὁ περὶ αὐτὰς φλοιός.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ κομμώσεις κατέστρεψε τοὺς ἐσπεριδοῦνας καὶ ἰδίως τοὺς λεμονεῶνας πλείστων μερῶν τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἑλλάδος κτλ. ἡ ἄλλοτε ἐν χρήσει διὰ μωσχευμάτων καὶ καταβολάδων πολλαπλασιάσις τῶν ἐσπεριδοειδῶν ἐγκατελείφθη πανταχοῦ σχεδόν. Ἡδὴ πολλαπλασιάζουσι ταῦτα διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἐπὶ ἀποκτωμένων διὰ σπορᾶς νεραντζεῶν, αἵτινες ἀντίχουσι πλείότερον εἰς τὰς προσβολὰς τῆς κομμώσεως. Πρὸς τὴν αὐτὸν σκοπὸν, ὡς εἶδομεν ἄνωτέρω, προτείνεται ἡδὴ ἡ χρῆσις ὡς ὑποκειμένου τῆς τριπτέρου, ἧτις καὶ εἰς τὸ ψῦχος καὶ εἰς τὴν κομμώσιν ἀντέχει πλείότερον τῆς νεραντζέας. Ἐν τούτοις ἐν Νάξῳ τὴν κινρέαν ἐξακολουθοῦσι πολλαπλασιάζοντες ἀποκλειστικῶς καὶ ἐπιτυχῶς διὰ μωσχευμάτων καὶ καταβολάδων.

Ἡ διατήρησις φυτωρίου (φυτίστρας) ἐν τῇ ἐσπεριδοῦνι ἀπειδείχθη ἀπαραίτητος, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ λίαν ἐπικερδῆς παρ' ἡμῖν ἕνεκα τῆς ἀναπτυχθείσης μεγάλης ζήτησεως νεραντζεῶν. Πᾶς δὲ κτηματίας δύναται σχεδόν ἀνεξόδως νὰ διατηρῆ τοιοῦτο φυτώριον, ρίπτων κατ' ἔτος εἰς γωνίαν τοῦ κτήματός του καταλλήλως παρεσκευασμένην ὀλίγουσ σπόρους νεραντζέας. Ἐὰ οὕτω ἀναπτυσσόμενα φυτὰ μετὰ τινὰ ἔτη ἐμβολιαζόμενα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀντικατάστασιν παλαιῶν, πρὸς πλήρωσιν κενῶν θέσεων ἢ καὶ πρὸς πώλησιν.

Ὁ ἐμβολιασμός γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τοῦ ἐνοφθαλμισμού, ὅστις τελεῖται κατὰ Μάιον — Ἰούνιον, ἢ καὶ Ὀκτώβριον (διὰ κοιμωμένου ὀφθαλμοῦ). Ἐνίοτε ἐφαρμόζεται καὶ ὁ ἐγκεντρισμός, ἀλλ' ἰδίως προκειμένου περὶ ποικιλιῶν φερουσῶν παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν ἔκανθαν. Τελεῖται δὲ ὁ ἐγκεντρισμός κατὰ Μάρτιον.

Ἡ λίπανσις τῶν ἐσπεριδοειδῶν εἶνε ζήτημα λεπτότατον. Ἀναντιρρήτως, τὰ γενναίως λιπαινόμενα ἐσπεριδοειδῆ, καὶ ἰδίως αἱ λεμονεῖαι, τῇ βοθητῇ ἀφθόνων ἀρδεύσεων, ἀποφέρουσι πλουσίαν ἐσοδείαν· ἀλλὰ συγχρόνως ὑπόκεινται πλείοτερον εἰς τὰς προσβολὰς τῆς κομμώσεως, καὶ ἂν ἀκόμη εἶνε ἐμβολιασμένα ἐπὶ νεραντζεῶν, δι' ὅ οἱ ἐπιμελέστεροι καλλιεργηταὶ ἀποφεύγουσι κατὰ τὸ δυνατὸν τὰς γενναίας λιπάνσεις, καὶ ἰδίως τὰς δι' ὀργανικῶν λιπασμάτων τελουμένας.

Ἐν Χίῳ ποιοῦνται χρῆσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν ὑγρῶν λιπασμάτων (σερκέτι). Εἰς τὰς δεξικμένας, ἐνθα συγκεντροῦται τὸ πρὸς ἀρδευσιν ὕδωρ, τίθεται ἡ κόπρος, ἧτις διαλυομένη ἐν τῷ ὕδατι φέρεται δι' αὐτοῦ εἰς τὰ δένδρα. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶνε ὁμολογουμένως ἀποτελεσματικώτερον τοῦ παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει, ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν παρὰ τὰς ρίζας τῶν δένδρων ταφὴν τῆς κόπρου, ἧτις εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον ἢ τῶν αἰγοπροβάτων, ἢ καὶ ἀρίστη ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις. Μετὰ τῆς κόπρου ταύτης εἶνε καλὸν ν' ἀναμιγνύηται ποσὸν τι (15—20 %) ἀσθέστου καὶ τέφρας ξύλων, ἢ ἀπλῶς τέφρας ἀθβεστοκαμίνων ὡς καὶ 5—6 % θεικοῦ σιδήρου· αἱ οὗσαι αὗται, ἐκτὸς ὅτι χρησιμεύουσιν ὡς λιπάσματα καὶ μεταπλάσματα, συντελοῦσι προσηύτοις μεγάλως καὶ εἰς τὴν πρόληψιν τῆς ἀναπτύξεως διαφόρων ἀσθενειῶν τῶν ἐσπεριδοειδῶν. Ἡ ποσότης τῶν κατὰ δένδρον χρησιμοποιοιμένων λιπασμάτων ποικίλλει λίαν, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ εἶδους αὐτοῦ ὡς καὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ λιπάσματος. Μίγμα ἐκ τεσσαράκοντα ὀκάδων κόπρου αἰγοπροβάτων καὶ δέκα ὀκάδων τέφρας ἀθβεστοκαμίνων καὶ θεικοῦ σιδήρου κατὰ τριετίαν ἀρκεῖ διὰ λεμονεῖαν ἐν πλήρει παραγωγῇ.

Πλήν τῶν τῆς τριπτέρου, πάντων τῶν ἄλλων περιγραφέντων ἐσπεριδοειδῶν οἱ καρποὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς παντοίας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου· οἱ φλοιοὶ τούτων ὡς καὶ τὰ ἄνθη καὶ τὰ φύλλα τῶν περικαλλεστάτων τούτων δένδρων, κέκτηνται ἀδέναν περικλείοντος αἰθέριου ἔλαιου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἄφθονα καὶ χρήσιμα.

Ὁ καρπὸς τῆς πορτοκαλλίας εἶνε ἀναμφισβητήτως εἰς τῶν ἀρίστων τοῦ φυτικοῦ βασιλείου. Ὦν γλυκός, δροισιτικός, πολύχυμος, ἀρωματικός καὶ ὑγιεινός, καταναλίσκεται ἐν πολλῇ μεταφερόμενος πανταχοῦ τῆς γῆς χάρις εἰς τὴν εὐκολίαν μετ' ἧς διατηρεῖται καὶ ταξιδεύεται νωπός. Ἐξ αὐτοῦ παρασκευάζεται γλυκόν, ἐκ δὲ τοῦ χυμοῦ του ποτὸν δροισιτικώτατον (πορτοκαλλάδα). Ἀπό τινων ἐτῶν ἐν Ἀμερικῇ, καὶ ἰδίως ἐν Φλωρίδῃ καὶ Ἀντίλαις, ἐκ τοῦ καρποῦ τούτου κατασκευάζεται εἰσπνευματώδες ποτὸν εὐγευστότατον, διατηρούμενον δὲ καὶ βελτιούμενον σὺν τῷ χρόνῳ, ὅπερ ἐκλήθη πορτοκαλλίτης οἶνος. Ἐν Ἰσπανίᾳ, Πορτογαλίᾳ καὶ Σικελίᾳ κατασκευάζουσι παρόμοιον ποτὸν τῆ βοσθεία μωσχάτων σταφυλῶν, αἵτινες τῇ μεταδίδουσι τὸ ἰδιόζον αὐτῶν ἄρωμα. Ὁ φλοιὸς τῶν πορτοκαλλίων ἐξοδεύεται ὑπὸ τῶν σακχαροπλαστῶν πρὸς ἀρωμάτισιν γλυκισμάτων, διὰ δὲ τῆς ἀποστάξεως, καὶ ἰδίως διὰ τῆς ἐκθλίψεως αὐτοῦ ἐπιτυγχάνεται τὸ αἰθέριον ἔλαιον τοῦ πορτοκαλλίου (essence de Portugal), ὅπερ χρησιμοποιεῖται κυρίως ὑπὸ τῶν μυραψῶν. Ὑπολογίζεται ὅτι 1000 πορτοκάλλια συνήθως ἀποδίδουσιν 100—150 δράμια αἰθερίου ἔλαιου. Τοιοῦτον ἔλαιον ἡ Καλαβρία μόνη ἐξήγαγε τῇ 1882 περί τὰς 3000 ὀκάδας ἀξίας 90,000 φράγκων ὡς ἔγγιστα. Ἀλλὰ καὶ τὰ φύλλα τῆς πορτοκαλλίας ἀποσταζόμενα παρέχουσιν ἀρωματικὸν ὕδωρ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα petit grain.

Τοῦ νεραντζίου ὁ φλοιὸς (zeste) χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ φαρμακευτικῇ πρὸς παρασκευὴν σεραπίου τονωτικοῦ, ἐν δὲ τῇ πνευματοποιίᾳ, μετὰ τοῦ φλοιοῦ τοῦ μανδρινίου, πρὸς κατασκευὴν τοῦ κυρασοῦ καὶ τοῦ πικροῦ (Curaçao καὶ Bitter). Ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ, ἰδίως δὲ ἐν Σικελίᾳ, διὰ τῆς ἐκθλίψεως

τοῦ φλοιοῦ τῶν νεραντζίων ἐπιτυγχάνεται ἐκλεκτὸν αἰθέριον ἔλαιον (essence de bigarade) χρήσιμον τοῖς μυριψοῖς· κατώτερον τούτου ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀποστάξεως. Τὸ ἀρίστον ἀνθέλαιον (essence de néroli), τὸ χρησιμεῖον πρὸς κατασκευὴν τοῦ ὕδατος τῆς Καλωνίας, ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀποστάξεως τῶν ἀνθέων μόνον τῆς νεραντζίας, τὸ δὲ ἐκ τῆς ἀποστάξεως ταύτης προερχόμενον ὕδωρ εἶνε τὸ τοῦ ἐμπορίου ἀνθόσταγμα (ἀνθόνερο-πέρολι)· κατωτέρας ποιότητος τοιοῦτο λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς ἀποστάξεως τῶν φύλλων καὶ τῶν τρυφερῶν βλαστῶν τοῦ δένδρου τούτου.

Ἡ ἐν τῇ οἰκιακῇ οἰκονομίᾳ συνηθεστάτη χρῆσις τοῦ καρποῦ τῆς λεμονέας εἶνε γνωστοτάτη· τοῦ ὀξείνου καὶ εὐωδιστάτου αὐτοῦ χυμοῦ καθ' ἑκάστην ποιούμεν χρῆσιν πρὸς ἄρτυσιν τῶν φαγητῶν μωσκαὶ πρὸς παρασκευὴν τῆς δροισιτικώτατης λεμονάδας. Ἀλλ' ὁ χυμὸς τοῦ λεμονίου χρησιμεύει καὶ εἰς παντοίας ἄλλας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου· ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ καὶ τῇ Σικελίᾳ ἐξαγόμενος ἐν ποσῷ δι' ἐκθλίψεως, βραζόμενος δὲ καὶ φυλασσόμενος ἐν στεγανῶς φρασσομένοις δοχείοις ταξιδεύεται ἄνευ κινδύνου ζυμώσεως (agro collo). Ἐν Ἀμερικῇ χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν βαφῶν ὡς στερρωτικὸν χρωμάτων τινῶν, ἐν Εὐρώπῃ δὲ παρασκευάζεται ἐξ αὐτοῦ τὸ κιτρικὸν ὀξύ· τέλος ἀναμιγνυόμενος μετὰ σακχάρου καὶ τιθέμενος ἐν φιάλαις διατηρεῖται καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς δροισιτικὸν ποτὸν, ἀραιούμενος ἐκάστοτε διὰ πρυσθήκης ὕδατος. Συνήθως ὑπολογίζουσιν ὅτι 2½—3 χιλιάδες λεμονίων ἀποδίδουσιν 100 ὀκάδας χυμοῦ 4—5 βαθμῶν Βομέ, μία δὲ ὀκά τοιοῦτου δύναται νὰ περιέχη 20—25 δράμια κιτρικοῦ ὀξέος. Τὰ μετὰ τὴν ἐκθλίψιν τῶν καρπῶν πρὸς λήψιν τοῦ χυμοῦ ὑπολείμματα χρησιμεύουσι πρὸς διατροφήν κτηνῶν καὶ ὡς λίπασμα. Διὰ τῆς ἀποστάξεως ἁώρων καρπῶν λεμονέας, ἢ ἀπλῶς τῶν φλοιῶν ὠρίμων τοιούτων, ἐπιτυγχάνεται τὸ αἰθέριον ἔλαιον τοῦ λεμονίου, τὸ χρησιμοποιοῦμενον ὑπὸ τῶν σακχαροπλαστῶν καὶ τῶν μυριψῶν. Ὁ χυμὸς τοῦ λεμονίου ἢ τὸ κιτρικὸν ὀξύ συμβούλεύεται σήμερον ὡς ἀσφαλέστατον ἀπολυ-

μαντικόν τῶν ποσίμων ὑδάτων ἐν ὥρᾳ ἐπιδημίας. Τέλος ἐν Ἀφρικῇ τὸ λεμόνιον θεωρεῖται ὡς ἄριστον φάρμακον κατὰ τῶν πυρετῶν καὶ τῶν δηγμάτων ἰσοδύλων ὄφρων, ὡς τοιοῦτο δι' ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων (Ἀθήναιος, Π. 84.)

Αἰθέρια ἔλαια ἐσπεριδοειδῶν ἐπιτυγχάνονται δι' ἀποστάξιν ἢ δι' ἐκθλίψεως καὶ ἐκ τοῦ μανδρινίου, τοῦ γλυκολεμονίου καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ περγαμίνου (οὔτινος λαμβάνεται καὶ ὁ χυμός). Τὰ πλεῖστα τῶν ἔλαίων τούτων παρασκευάζονται ἐν Καλαβρίᾳ καὶ χρησιμεύουσι κατὰ μέγα μέρος πρὸς κατασκευὴν τοῦ ὕδατος τῆς Κολωνίας.

Πλὴν τῶν αἰθερίων ἔλαίων καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἢ ἐσπεριδοειδῆ, καὶ ἰδίως ἡ νεραντζέα, ἡ πορτοκαλλέα καὶ ἡ λεμονέα, παρέχουσιν ἡμῖν ἄριστον ξύλον χρήσιμον εἰς τὴν λιπουργικὴν. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐκ τῶν κλώνων τῶν δένδρων τούτων κατασκευαζόμενοι ῥάβδοι θεωροῦνται ἄριστα καὶ εἶνε πριζήτητος.

Τὰ ἐσπεριδοειδῆ προσβάλλονται ὑπὸ παντοίων ἀσθενειῶν, αἱ ἐπικινδυνωδέστεραι εἶνε ἡ κορμιώσις (*) καὶ αἱ πρηνεῖς ψωριάσεις καὶ φθειριάσεις (**), αἵτινες σχεδὸν πάντοτε συνοδεύονται ὑπὸ τῆς μελιτώσεως καὶ τῆς καπνίας (***)· Καὶ ἡ μὲν κορμιώσις ἐκδηλοῦται συνήθως διὰ τῆς βαθμιαίας ἐξασθενήσεως τοῦ δένδρου· τὰ φύλλα καὶ οἱ βλαστοὶ αὐτοῦ κιτρινίζουσιν, ἐκ πολλῶν δὲ μερῶν τῶν κλάδων καὶ τοῦ κορμοῦ, καὶ ἰδίως παρὰ τῆς βάσιν τούτου, ἐκρέει κορμιώδης ὕλη. Τὸ οὗτω προσβαλλόμενον δένδρον ὀλίγον κατ' ὀλίγον φθίνει καὶ ἐπὶ τέλους ἀποξηραίνεται. Ἐν τούτοις ἐνίοτε ἡ ἀσθένεια προσβάλλουσα πρῶτον τὰς ρίζας ἐπέρχεται κεραυνοβόλος ἐπιφέρουσα τὴν ἄμισον καταστροφὴν τοῦ προσβληθέντος δένδρου (ὡς συνέβη ἐν Καρύστῳ). Ἀπεδείχθη ὅτι αἱ ἀφθονοὶ ἀρδεύσεις καὶ λιπάνσεις δι' ὀργανικῶν λιπασμάτων διευκολύνουσι τὴν ἀνάπτυξιν τῆς

(*) Ἴδε «Ἑλλην. Γεωργίαν» 1885 σελ. 62, 213, καὶ 1892 σελ. 336.
(**) Ἴδε «Ἑλλην. Γεωργίαν» 1885 σελ. 29, καὶ 63, 1886 σελ. 111 καὶ 1892 σελ. 440.
(***) Ἴδε «Ἑλλ. Γεωργίαν» 1885, σελ. 64 καὶ 429 καὶ 1891 σελ. 526.

νόσου, ἐπομένως συμβουλεύεται ἢ εἰς τὰ προσβαλλόμενα δένδρα παροχὴ ὅσον ἐνεστὶν ὀλιγωτέρου ὕδατος καὶ ἡ ἀντικατάστασις τῶν ὀργανικῶν λιπασμάτων δι' ἀνοργάνων, καὶ ἰδίως διὰ μίγματος ἀσβέστου, τέφρας ξύλων καὶ θεικοῦ σιδήρου. Προστούτοις συμβουλεύεται ἡ γενναία κλάδευσις καὶ ἰδίως ἡ ἀφαίρεσις καὶ καῦσις πάντων τῶν προσβεβλημένων μερῶν τοῦ παθόντος δένδρου. Πάντα ὁμοίως τὰ θεραπευτικὰ ταῦτα μέσα ἀπεδείχθησαν ἀνίσχυρα νὰ περιστείλωσι τὴν πρόσθον τῆς ἀσθενείας δένδρου ἀπαξ προσβληθέντος, ὅπερ εἶνε καταδεικασμένον τάχιον ἢ βράδιον ν' ἀποξηρανθῆ. Δι' ὅ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη οἱ καταρτίζοντες νέους ἐσπεριδοειδῶν καταφεύγουσιν εἰς τὴν ἐμφύτευσιν τῆς σχετικῶς ἀντεχούσης εἰς τὰς προσβολὰς τῆς κορμιώσεως νεραντζέας, ἐφ' ἧς ἐμβολιάζουσι τὰ ἄλλα εἶδη τῶν προσοδοφόρων ἐσπεριδοειδῶν.

Ἄλλ' ἂν κατὰ τῆς κορμιώσεως δὲν εὐρέθη εἰσέτι ἀποτελεσματικὸν φάρμακον, ἔχομεν τοιοῦτο πρὸς καταπολέμησιν τῶν ψωριάσεων καὶ τῶν φθειριάσεων τῶν ἐσπεριδοειδῶν, ὅπερ ἐφαρμοζόμενον ἐπιμελῶς καὶ ἐπιμόνως φέρει ἄριστα ἀποτελέσματα. Συνίσταται δὲ τοῦτο εἰς ἐπανελημμένους ψεκασμούς τῶν προσβεβλημένων δένδρων διὰ μίγματος δύο μερῶν σάπωνος, δύο μέχρι τεσσάρων μερῶν πετρελαίου καὶ ἑκατὸν μερῶν ὕδατος ἐφαρμοζομένου διὰ ψεκαστῆρος.

Πραγματείας περὶ «Ἐσπεριδοειδῶν» ἐδημοσίευσαν ὁ Θ. Ὀρφανίδης ἐν τοῖς «Γεωπονικαῖς» (1872) καὶ ὁ I. N. E. Τομπάζης ἐν ἰδίῳ τεύχει (1877).

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΦΟΙΝΙΚΩΝ

ὑπὸ ΚΑΡ. ΝΑΥΔΙΝΟΥ

Οἱ ξένοι οἱ ἐρχόμενοι νὰ διέλθωσι τὸν χειμῶνα εἰς Προθηγιάν πολλὰκις κατὰ τὰ θερμὰ ἔτη, βλέπουσι θήλεις φοίνικας

καταφόρτους καρπῶν ἀποκτησάντων τὸ κανονικὸν μέγεθος αὐτῶν καὶ βαθμὸν τινα ὠριμότητος. Οἱ καρποὶ οὗτοι μὴ γονιμοποιήθεντες δὲν περιέχουσι πυρῆνα καὶ προέρχονται ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀναπτύξεως τοῦ περικαρπίου, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τινὰς ἄλλους καρπούς, οἷον τὰ ἄπια καὶ τὰς ἀνευγηγόρτου σταφυλάς, τὰς βανάνας, ποικιλίας τινὰς τοῦ σινικοῦ διοσπύρου κτλ.

Ἄλλ' ἀπὸ τινῶν ἐτῶν συμβαίνει τι καινοφανές· εἶνε δὲ τοῦτο ὁ ἐν τοῖς καρποῖς τῶν φοινίκων σχηματισμὸς πυρῆνος περιέχοντος ἔμβρυον λίαν ὄρατόν. Ἐν τούτοις τὰ φοινικόδενδρα ταῦτα δὲν ἐγονιμοποιήθησαν τεχνητῶς πλειότερον ἢ κατὰ τὰ προλαβόντα ἔτη. Πόθεν προέρχεται ἡ γῦρις ἥτις ἐπέφερε τὴν ἀλλοίωσιν ταύτην; Ἐπὶ τέλους θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποτεθῆ ὅτι τὴν ἔλαβον ἐξ ἄρρένων φοινικοδένδρων φυομένων ἐν τοῖς πέριξ· ἀλλὰ τοῦτο σπανίως δύναται νὰ συμβῆ, διότι ἡ γῦρις αὐτῶν ἀτελῶς σχηματιζομένη εἶνε ἀδρανῆς, καὶ διότι πιθανώτερον, εἰς τὸ ἡμέτερον κλίμα, ἡ ἀνθισις τοῦ κοινοῦ φοίνικος εἶνε ἀκανόνιστος, τῆς τοῦ ἄρρενος μὴ συμπιπτούσης ταύτοχρόνως μετὰ τῆς τοῦ θήλεος ὅπως ἐπέλθη ἡ γονιμοποίησις.

Ἐἶνα μόνον τρόπον βλέπω πρὸς ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου περὶ τοῦ ὁποίου ὀμιλῶ· πιθανὸν νὰ μεσολαβῆ ἡ γῦρις ἄλλου εἶδους, τοῦ *Καναρίου Φοίνικος* λόγου χάριν, λαμπροῦ δένδρου λίαν μὲν προσφάτως εἰσαχθέντος, ἀλλ' ἤδη λίαν διαδεδομένου καὶ μεγάλως ἐκτιμωμένου εἰς τὰς ἡμετέρας χώρας. Ὁ κανάριος φοῖνιξ εἶνε μᾶλλον διακοσμητικὸς ἢ ὁ κοινός, ἐπαισθητῶς, μᾶλλον ἀντέχων εἰς τὸ ψῦχος καὶ μᾶλλον κανονικὸς ἐν τῇ ἀνθισί, πλούσιος δὲ γυριοφόρος.

Τὰ πάντα φαίνονται ὑποδεικνύοντα ὅτι τὰ θήλεα ὑποκείμενα τοῦ κοινοῦ φοίνικος εἰς τὸν κανάριον ὀφείλουσι τὴν γονιμοποίησιν αὐτῶν, τῇ μεσολαβήσει μελισσῶν ἢ ἄλλων ἐντόμων ἐπισκεπτομένων ἀδιακρίτως τὰ δένδρα ταῦτα.

Ἡ παρέμβασις αὕτη τῶν ἐντόμων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τεθῆ ὑπὸ ἀμφισβήτησιν ἀφοῦ βλέπομεν τὰ θήλεα ὑποκείμενα τοῦ καναρίου φοίνικος καλυπτόμενα κατ' ἔτος ὑπὸ ἀπείρου πόσο-

τητος καρπῶν ὠριμαζόντων τελείως ἀνευ τῆς μεσολαβήσεως οὐδενός.

Ἡ ἐργασία τῶν ἐντόμων τοσοῦτον εἶνε ἀποτελεσματικὴ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὥστε δύναται τις νὰ εἴπῃ, ἀνευ ὑπερβολῆς, ὅτι οὐδὲν θῆλυ ἄνθος ἐκπίπτει· ἡ γονιμοποίησις δὲ αὕτη τοσοῦτον εἶνε τελεία ὥστε σχεδὸν ὅλοι οἱ σπόροι—χιλιάδες τοιούτων· τοὺς ὁποίους οἱ δενδροκόρμοι συλλέγουσι καὶ σπείρουσι—βλαστάνουσι μετὰ μεγίστης εὐκολίας καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀσφαλῶς.

Ἡ συνεργασία τῶν ἐντόμων ἐν τῇ γονιμοποιήσει τῶν φοινίκων εἶνε ἔτι προφανεστέρα ἐν τῇ διασταυρώσει δύο εἰδῶν φοινίκων, ἐξ ὧν ὁ εἰς εὐρίσκεται ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἰδίαν ἐαυτοῦ γῦριν. Τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸν σενεγαλικὸν φοῖνικα τοῦ Σουδάν (*Ph. senegalensis*), τοῦ ὁποίου σπάνιὰ τινὰ ὑποκείμενα ὑπάρχουσιν εἰς τοὺς ἐν Προθηγκίᾳ κήπους. Τοιοῦτος θῆλυς φοῖνιξ ὑπάρχει μοναδικὸς εἰς τινὰ κῆπον. Ὁ φοῖνιξ οὗτος ἀπέχει πολλὰ χιλιόμετρα ἀπὸ τοῦς κήπους ἐνθα εὐρίσκονται ἄρρενά τινὰ ὁμοειδῆ, ἀλλ' εἶνε λίαν ἐγγὺς ἄρρένων καναρίων φοινίκων. Προφανέστατον λοιπὸν ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦτο δὲν δύναται νὰ λάβῃ εἰμὴ τὴν γῦριν τῶν τελευταίων τούτων, φερομένην ὑπὸ μελισσῶν ἢ ἄλλων ἐντόμων. Οὕτω δὲ παράγει ἑκατοντάδας καρπῶν τελείως ἐσχηματισμένων, μετὰ πυρῆνος καὶ ἔμβρύου. Οἱ καρποὶ οὗτοι εἶνε μικροὶ χουρμάδες, ἔχοντες σχῆμα καὶ μέγεθος ἐλαίας, τρυφεροὶ καὶ εὐχυμοὶ, ὧν ἡ γῦσις ἀναμιμνήσκει τὴν τοῦ καρποῦ τοῦ κοινοῦ φοίνικος· τὸ μόνον μειονέκτημά των εἶνε ὅτι ἔχουσι μὲγαν πυρῆνα καὶ ὀλίγην σάρκα. Ἡ σπορὰ τῶν κυρήνων τούτων θὰ δώσῃ βεβαίως νοθογενῆ περιεργα καὶ ἴσως ἐνδιαφέροντα ὑπὸ τινὰς ἐπόψεις.

Τὰ γεγόνότα ἅτινα ἀνέφερον διεγείρουσι φυσικῶς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀποπείρας πρὸς ἀπόκτησιν φοινίκων ἱκανῶν νὰ φέρωσιν, ὑπὸ τὸ ἡμέτερον κλίμα, καρπούς ἐδωδίμους μὴ δυνάμειν βεβαίως νὰ παραβληθῶσι πρὸς τοὺς χουρμάδες τῶν

δάσειων τῆς Σαχάρας, ἀλλ' ἐπαξίους τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ παραγομένων.

Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου δὲν πρέπει νὰ σπαρῶσιν οἱ πυρῆνες τῶν τυχόντων φοινίκων, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ φυτευθῶσι παραφυάδες προπαρασκευαζόμεναι ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλγερίᾳ καὶ λαμβανόμεναι ἐκ τῶν μᾶλλον πρωίμων ποικιλιῶν, παραδείγματός χάριν τῆς γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα *El-silia*, ἣτις ὠριμάζονται τοὺς καρπούς της εὐθὺς ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, οὕσα δηλαδή πρωϊμώτερα κατὰ ἓνα ἢ δύο μῆνας τῶν ἄλλων ποικιλιῶν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀπαιτοῦσα ὀλιγωτέραν ποσότητα θερμότητος. Οἱ τοιοῦτοτρόπως ἐπιτυγχανόμενοι φοίνικες θὰ γονιμοποιῶνται, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀνθήσεώς των, εἴτε διὰ τῆς γύρεως τοῦ αὐτοῦ εἶδους, εἴαν ὑπάρχη τοιοῦτο, εἴτε διὰ τῆς γύρεως τοῦ καναρίου φοίνικος.

Πρόδηλον εἶνε ὅτι τοιαῦται δοκιμαὶ δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ ἐπὶ ἄλλων εἰδῶν φοινίκων· οἷον δήποτε δὲ καὶ ἐν ἐπέλθῃ ἀποτελέσμα, αἱ δοκιμαὶ αὗται δὲν θὰ στερῶνται ἐνδιαφέροντος.

Ὅλοι οἱ φοίνικες, μεγάλοι ἢ μικροί, καυλοφόροι ἢ ἀκαυλοί, τοσαῦτον πλησιάζουσι πρὸς ἀλλήλους ὥστε θεωρῶ ὡς πιθανὸν ὅτι δύνανται πάντες νὰ ἀλληλοδιασταυρωθῶσι, καὶ οἱ εἰς τοῦτο πρέπει ν' ἀποδοθῇ, ἐν μερὶ τούλάχιστον, ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν φοινικοειδῶν τῆς Ἰνδίας, ἀτινα ἀποτελοῦσι τὴν πέτραν τοῦ σκανδάλου τῶν βοτανικῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Φθεριάσεις τῶν ῥοδακινεῶν. *Τῷ κ. Θ. Α. εἰς Μάτραι.* Κατὰ τῆς μελίγγρας τῆς προσβαλλούσης τὰς ῥοδακινέας σας ἔχετε ἀσφαλέστατον φάρμακον τοὺς ψεκασμούς διὰ μίγματος σάπωνος πετρελαίου καὶ ὕδατος. Διαλύσατε εἰς δύο ὀκάδας ὕδατος θερμοῦ ἑκατὸν δράμια σάπωνος, προσθέσατε εἰς

τὴν διάλυσιν ἑτέρας ὀκτὼ ὀκάδας ὕδατος καθ' ἡμίσειαν ὀκτὼ πετρελαίου καὶ ἀναμίξατε καλῶς, διὰ τοῦ μίγματος δὲ τούτου πληρώσατε τὸν ψεκαστήρα καὶ ῥαντίσατε καλῶς τὴν ῥοδακινέαν εὐθὺς ὡς θὰ ἴδῃτε παρουσιαζομένην τὴν μελίγγραν· μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἐξετάσατε τὸ δένδρον καὶ ἐν δὲν ἀπὸ ἀλλαγῆς ἐντελῶς τῆς μελίγγρας ἐπαναλάβετε τὴν αὐτὴν θέραιπείαν ἐκ δευτέρου, ὅτε ἀφείκτως θὰ καθαρισθῇ ἡ ῥοδακινέα ἀπὸ παντὸς ἰχνύος ἐντόμου.

— **Θεραπεία φθεριάσεως καὶ πετυριόσεως τῶν ὄρνέθων τῷ κ. Τ. Α. εἰς Καλάμας.** Ἴδε τὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γραφέντα ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ» τοῦ 1891 (σελ. 483 καὶ 484) καὶ τοῦ 1892 (σελ. 390). Ἐσχάτως ἐπροτάθη καὶ δοκιμασθὲν ἐπέτυχε καὶ τὸ ἐξῆς μέσον: Αἱ προσβεβλημένοι ὄρνιθες, καὶ ἰδίως αἱ νοσίδες, τίθενται ἐπὶ ἐν λεπτὸν τῆς ὥρας ἐντὸς στενοῦ κιβωτίου στιγανῶς κλειομένου, ἐν τῷ ὀποίῳ ἐκὰν προηγουμένως ἰκανὴ ποσότης καπνοῦ. Αἱ ὄρνιθες ἐνοχλοῦνται ὑπὸ τοῦ πυκνοῦ καὶ πνιγροῦ καπνοῦ ταρασσονται διαρκῶς, τοῦτο δὲ διευκολύνει τὴν εἰσδυσιν τοῦ καπνοῦ μέχρι τοῦ δέρματος αὐτῶν, ὅστις φαίνεται ἀποπνίγει πᾶραυτὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἐνοχλούντων αὐτὰς ἐντόμων. Ἐν ἐπομένῃ ἡ οὕτω θεραπευθεῖσα ὄρνις ἐξετάζεται μετὰ προσοχῆς καὶ ἐν φέρῃ ἀκόμη πολλὰς φθείρας ἐπαναλαμβάνεται ἡ θεραπεία.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἦως βεβαιούται ἂν κοπεῖς κορμὸς δένδρου ἦνε πλήρης (εἴαν δὲν ἦνε δηλαδή κούριος). Κτυπῶμεν διὰ μεγάλου καρφίου ἢ δι' ἑτέρου μικροῦ σιδηροῦ ὄργανου εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ κορμοῦ ἐνῶ εἰς τὸ ἕτερον πλησιάζει τὸ οὖς ἐργάτης καὶ ἀκροᾶται· εἴαν ὁ κορμὸς ἦνε ἔσωθεν κοῖλος (εἰνὰ

ἦνε κούφιος) ὁ ἦχος τοῦ κτυπήματος δὲν ἀκούεται. (L'agricoltura et le industrie agrarie).

— **Ἐξήγαγεν ἡ Ἰταλία νωπὰς σταφυλὰς**

τῷ 1887	φορτώματα (τῶν 78 ὀκάδων)	20,000
» 1890	»	50,000
» 1891	»	130,000
» 1892	»	326,146

Ἡ καταπληκτικὴ αὕτη αὐξήσις τῆς ἐξ Ἰταλίας ἐξαγωγῆς νωπῶν σταφυλῶν ὀφείλεται εἰς τὴν πρὸς οἰνοποίησιν ζήτησιν τοιούτων ἐν Ἑλβετία καὶ Γερμανία ἰδίως.

— **Ἐπίδρασις τοῦ ψύχους τῆς ἀνοιξέως ἐπὶ τῆς βλαστήσεως.** Τὸ κανονικὸν ψῦχος διαρκούντος τοῦ χειμῶνος εἶνε ἐξόχως εὐνοϊκὸν εἰς τὰ φυτὰ ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν κατάγονται ἐκ θερμότερων χωρῶν. Ἐπὶ τούτῳ δύναται τις νὰ ἐκπλαγῆ, ἀλλ' ὁμῶς τὸ πρῶγμα ἐξηγεῖται. Κατὰ τὴν χειμερινὴν ἐποχὴν ἡ βλάστησις διατηρεῖται ἐν εἴδει αἰμωδιάσεως ἐπιτραπούσης αὐτῇ νὰ περισυλλεχθῆ καὶ ἀψηφήσῃ βραδύτερον, χωρὶς νὰ διατρέξῃ κίνδυνόν τινα, τὸν ἀέρα καὶ τὸ φῶς. Ἐν τούτοις τὸ αἰφνιδίως καὶ στιγμιαίως κατὰ τὴν ἀνοιξιν ἐνσκήπτου ἐνίοτε δριμύ ψῦχος (ὁ κοινῶς καλούμενος λευκόπαγος, ὁ αἰθρίας πάγος τῶν ἀρχαίων) ἀποβαίνει ὀλεθριώτατον εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀρχόμενα νὰ βλαστάνωσι φυτὰ. Πρέπει λοιπὸν εἰς τὰ μέρη ἐνθα συμβαίνουσι τοιαῦτα φύχη κατὰ τὴν ἀνοιξιν ἅμα τῷ τέλει τοῦ χειμῶνος νὰ προφυλάττωμεν ἀντὶ πάσης θυσίας τὰ φυτὰ ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ὑγρασίας. Πρὸς τοῦτο, τὸ ἀπλούστερον μέσον εἶνε νὰ τὰ περικαλύπτωμεν δι' ἀχυρίνου καλύμματος, τὸ ὅποιον ἀφαιροῦμεν εὐθὺς ὡς παρέλθῃ πᾶς κίνδυνος. Ἀλλ' ἡ ἐπίδρασις τοῦ ψύχους τούτου γίνεται πρὸ πάντων καταφανῆς εἰς τὰς σέρρας ὅταν μάλιστα αὐταὶ δὲν θερμαίνονται οὔτε ἐν φυτὸν δύναται ν' ἀνθίσῃ — ὡς γνωστὸν δὲ τὰ φυτὰ τῶν σερρῶν εἶνε τὰ πολυτιμότερα. Καὶ ἐκ τούτων τὰ μὲν λεπτοφυέστερα καταστρέφονται ὀριστικῶς ἅμα προσβληθῶσιν ὑπὸ τοῦ πρώτου ψύχους, ἐνῶ τὰ σχετικῶς ῥωμαλαιότερα δύναται νὰ διασωθῶσιν ἐὰν ἐγκαίρως

παράσχωμεν αὐτοῖς ἀπαραίτητόν τινα βοήθειαν. Πρωτίστως δὲν πρέπει νὰ ἐκθέτωμεν αὐτὰ εἰς θερμὸν μέρος, ὡς συνήθως ἀτόπως γίνεται, ἀλλὰ νὰ τὰ ῥαντίζωμεν πολλάκις τῆς ἡμέρας διὰ ψυχροῦ ὕδατος, θερμοκρασίας 5 ἕως 9 βαθμῶν, νὰ διατηρῶμεν δὲ ἐπὶ τινος ἡμέρας τὴν θερμοκρασίαν ταύτην καὶ ἐν τῇ σέρρα ἢ τῷ χώρῳ ἐνθα θὰ διαμείνωσι τὰ ἀσθενῆ φυτὰ. Τὸ μέσον τοῦτο σπανίως ἀποτυγχάνει, ἐκτὸς ἐὰν τὸ προσβληθὲν φυτὸν ὑπέστη λίαν παρατεταμένην ψύξιν.

— **Ἐξείδωσις μοσχευμάτων.** Κατὰ τὸν Agriculturist ἄριστον μέσον πρὸς καλὴν διατήρησιν τῶν πρὸς ταξιδευσιν μοσχευμάτων εἶνε πρὸ τῆς ταξειδεύσεως νὰ ἐμβάπτωνται τὰ δύο ἄκρα αὐτῶν εἰς διαλελυμένην πίσσαν. Οὕτω τὰ μοσχεύματα δύναται νὰ διατηρηθῶσι καὶ ἐπὶ 15 ἡμέρας ἐκτὸς τοῦ χώματος δίχως ν' ἀπολέσωσι τὴν ἰκμάδα των. Ὄταν θὰ φυτευθῶσιν ἀποκόπτονται ἐκατέρωθεν καὶ ὀλίγον ἄνω τοῦ σημείου μέχρι τοῦ ὁποίου ἐχρίσθησαν διὰ πίσσης.

— **Ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῶν ὀπωροφόρων τῶν ξυλοφάγων καὶ καρποφάγων ἐντόμων.** Τὸ «Agriculturist» τῆς Φλωρίδος λέγει ὅτι καρφώνοντες καρφία εἰς τοὺς κορμούς τῶν ὀπωροφόρων δένδρων προλαμβάνομεν τὴν προσβολὴν τῶν κορυμῶν καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν ὑπὸ τῶν σκωλήκων, τὸ δὲ Fruit trade journal τῆς Νέας Ὑόρκης βεβαιοῖ τὸ γεγονός καὶ προσθέτει ὅτι δέον τοῦτο ν' ἐποδοθῆ εἰς τὴν ὀξείδωσιν τοῦ σιδήρου ὑπὸ τῶν χυμῶν τοῦ δένδρου, ἐν τῷ ὁποίῳ οὕτω ἀναπτύσσεται καὶ κυκλοφορεῖ ἄμμωνία. Συμβουλεύει δὲ νὰ ἐμπήγνυνται εἰς ἕκαστον δένδρον ἡμίσεια δώδεκας καρφίων ἢ ἐπιτυχία οὕτω εἶνε πλήρης (ἐκ τῆς Revue des Sciences naturelles appliquées). — Ἡ σπουδαιότης τῶν περιοδικῶν συγγράμμάτων, ἅτινα ἀναφέρουσι τὴν μέθοδον ταύτην ἐνθαρρύνει ἡμᾶς νὰ συμβουλευσῶμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας νὰ δοκιμάσωσιν αὐτήν.

— **Τῶν ἀνθέων τῆς κονθαλαρίας (muguet)** τὸ ἠδύτατον ἄρωμα λαμβάνεται ὡς ἐξῆς. Μοσχεύονται τὰ ἀνθη τῆς εἰς μίγμα ἐκ τριῶν κατὰ βῆρος μερῶν οἰνοπνεύ-

ματος και ενος μέρους γλυκερίνης. Μετά διήμερον μόσχευσαν μεταγγίζεται το υγρόν, ὅπερ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀρωμάτισιν τοῦ πρὸς πλύσιν τοῦ προσώπου ὕδατος.

— **Γεωργικὰ σχολεῖα.** Δικ Β. Δικτάγματος τῆς 21 παρελθόντος Μαρτίου, δημοσιευθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 63 φύλλῳ τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως», ὀρίζεται ἵνα οἱ λογισταὶ τῶν σχολείων εἰσάγωσιν εἰς τὰ ἀρμόδια ἐπαρχιακὰ ταμεία τὰ ἐξ εἰσοδημάτων τῶν σχολείων εἰς χεῖρας αὐτῶν χρήματα τὴν πρώτην καὶ 16 ἐκάστου μηνός.

— **Εἰσῆχθησαν εἰς Γαλλίαν ἑσπανικαὶ οἴνοι**

τῷ	1881	ἑκατόλιτρα	5,746,125
»	1882	»	6,253,960
»	1883	»	6,203,993
»	1884	»	5,160,549
»	1885	»	5,649,017
»	1886	»	6,384,617
»	1887	»	7,244,647
»	1888	»	7,904,701
»	1889	»	7,008,629
»	1890	»	7,824,733
»	1891	»	9,602,451
»	1892	»	5,657,871

Καὶ ἡ μὲν ἀπότομος αὔξησις τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ 1891 ὀφείλεται εἰς τὸν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ψηφισθέντα νόμον τῆς αὔξεσεως τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν, ὅστις ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου τοῦ 1892, ἡ δὲ κατὰ 50 % σχεδὸν ἐλάττωσις τῆς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσαγωγῆς ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ τέλους καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ὑπέρμετρον εἰσαγωγὴν οἴνων, οἵτινες ἐχρησίμευσαν καὶ διὰ τὴν κατανάλωσιν τοῦ 1892. Ἐκ τῶν αἰτίων τούτων κυρίως προέρχεται καὶ ἡ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1892 μὴ ζήτησις τῶν ἡμετέρων οἴνων τῆς Κερκύρας, Λευκάδος καὶ Κύμης, οἵτινες ἄλλοτε ἐξωδεύοντο κατὰ μὲγαν μέρος εἰς Γαλλίαν.

— **Αἱ ἀμερικανικαὶ ἀμπέλοι ἀντέχουσιν εἰς τὸ ψῦχος.** Αἱ ἀμερικανικαὶ ἀμπέλοι ἀντέχουσιν εἰς τὸ ψῦχος πολὺ πλείοντον τῆς εὐρωπαϊκῆς, τῆς ἡμετέρας δηλαδή. Ἐκ τῶν ἀμερικανικῶν ἀμπέλων ἡ *piraria*, *candicans* καὶ *ruprestis* λέγεται ὅτι ἀνθίσταν καὶ εἰς ψῦχος 27 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν. Μετὰ ταύτας ἔρχονται ἡ *labrusca* καὶ ἡ *aestivalis*, αἵτινες λέγεται ὅτι ἀντέχουσιν καὶ εἰς ψῦχος 20 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν. Ἡ εὐρωπαϊκὴ ἀμπέλος σπανίως ὑφίσταται ἀνευ βλάβης ψῦχος ἀνώτερον τῶν 7—8 βαθμῶν κάτω τοῦ μηδέν.

— **Ὁ διάσημος ἐλθετὸς βοτανικὸς Ἀλφόνσος**

Δε Εὐανδρόλλ, οὔτινος ἡ ἐπιστημονικὴ φήμη εἶνε παγκόσμιος, ἀπέθανεν ἐν Γενέβῃ τὴν 23 Μαρτίου (4 Ἀπριλίου) ἄγων τὸ 87 ἔτος τῆς ἡλικίας του.

— **Ἱστορικαὶ σημειώσεις περὶ τῆς ἀμπέλου.**

Περὶ τὸ 1800 εἰς τὴν παρὰ τὸ Νεοχώριον πεδιάδα τοῦ Αἰτωλικοῦ ἐνέσκηψε τοσαύτη πληθὺς ὀτιορυγχῶν (σκαθάρων ἢ κολάδρων) ὥστε πάντες οἱ ἀμπελῶνες ὑπέστησαν σπουδαίας ζημίας. Ὁ ἀνθραξ τῆς ἀμπέλου παρατηρήθη ἐν Ζακύνθῳ μετ' ἐπιτάσειος τῷ 1832 εἰς τὸ κτήμα Πλέσα τινός. Τὸ χάραγμα τῆς ἀμπέλου εἰσῆχθη τὸ πρῶτον ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1832—33 ὑπὸ τινος Μινέτου Ριγανούλη.

— **Τὰ χρυσάνθεμα (ἀϊδημητριάτικα)** εἶνε τὰ ἀνθοφόρα φυτὰ τοῦ συρμοῦ. Πέρυσιν ἐωρτάσθη ἡ ἐκατονταετηρὶς τῆς εἰς τὴν Εὐρώπην εἰσαγωγῆς αὐτῶν. Πάντες οἱ ἀνθοκόμοι καταγίνονται διαρκῶς νὰ παραγάγωσι νέας ποικιλίας. Τῷ 1890 ἐκατορθώθη ἡ ἀπόκτησις χρυσανθέμου μετὰ πρασίνων ἀνθέων. Ἐφέτος ἀγγέλλεται ὅτι ἐν Ἀμερικῇ παρήχθη χρυσάνθεμον μετ' ἀνθέων μελαίνων (the black gom)—χρῶμα σπανιώτατον εἰς τὰ ἀνθη ἐν γένει.

— **Ἐφηρμοσμένη γεωργικὴ μηχανικὴ.** Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ τέως ἐργατοῦ μηχανικοῦ τοῦ ἐν Ἀϊδηνίῳ Κεσσαβετείου καὶ Τριανταφυλλιδείου γεωργικοῦ σχολείου κ. Ἀθ. Ε. Μπαρούτη ἀξιόλογον πόνημα ἐξ ἑκατὸν περίπου σελίδων μετὰ πολλῶν σχημάτων. Τὸ πόνημα

τούτο τιμᾶται ἀντὶ δραχμῶν τριῶν, τὴν ἀπόκτησιν δ' αὐτοῦ συνιστῶμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις.

— **Τῷ 1892** εἰσέπραξεν ἡ Γαλλία ἐκ φόρων ποτῶν φράγκα 470,053,325. Ἦτοι ἐκ φόρων οἰνοπνευμάτων φρ. 288,053,325, ἐκ φόρων οἴνων φρ. 142,468,806, ἐκ φόρων ζύθου φρ. 23,961,754 καὶ ἐκ φόρων μηλίτου φρ. 12,866,370.

— **Περονουοσπορικᾶ.** Ἀφίκετο ὁ ἐκ Γαλλίας μετακληθεὶς γεωπόνος Κουανὼν, γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῆς γεωργίας ἐν Γαλλίᾳ, εἰς ὃν εἶνε ἀνατεθειμένη ἡ ἐπιθεώρησις τῶν γαλλικῶν ἀμπελώνων. Μετὰ τοῦ τμηματάρχου τῆς γεωργίας κ. Π. Γενναδίου θὰ ἐπισκεφθῶσι τοὺς πέρυσι προσβληθέντας ὑπὸ τοῦ περονουοσπόρου ἀμπελώνας.

— **Θεὶ ἀρουραῖοι ἐν Σκωτίᾳ.** Ὑπὸ τὸν τίτλον Report of the Departmental committee appointed by the board of agriculture to inquire into a plague of field voles in Scotland, (London 1893) ἐδημοσιεύθη ἡ ἐκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ὀρισθείσης ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας πρὸς ἐξέτασιν τῶ ἀφορώντων τὴν εἰσβολὴν τῶν ἀρουραίων ἐν Σκωτίᾳ, ἐν ἧ ἐκθέσει ἀναγράφονται καὶ τὰ κατὰ τὴν μετάβασιν τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης εἰς Θεσσαλίαν πρὸς ἐξακριβῶσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς κατὰ τῶν ἀρουραίων ἐφαρμογῆς τῆς μεθόδου Λέφφλερ.

— **Προῖόντα αἰγός.** Ἐκάστη θήλεια αἰξὶ δίδει συνήθως παρ' ἡμῖν καθ' ἑκάστην $\frac{1}{2}$ ὄκᾶν γάλακτος ἐπι ἕξ μῆνας, ἧτοι ὄκᾶδας 90 ἑτησίως—πρὸς 15 λεπτά κατ' ὄκᾶν—δρ. 13.50
100 δράμια τριχός πρὸς δρ. 2.60 κατ' ὄκᾶν 65
ἐν ἐρίφιον ἀξίας δρ. 6 00

14.15

Ἡ βόσκησις καὶ φύλαξις τῆς στοιχίζουσι συνήθως πέντε δραχ. Τὸ δέρμα τῆς αἰγός πωλεῖται συνήθως ἀντὶ δραχ. 1,20, αὐτὴ δὲ ἡ αἰξὶ δρ. 15. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ τιμαὶ αὗται ποικιλλοῦσι

μεγάλως ἀναλόγως τῆς ἀπὸ τῶν κέντρων τῆς καταναλώσεως ἀποστάσεως τῶν ποιμνίων.

— **Προστασίᾳ τῶν βατράχων.** Εἶπομεν πολλάκις πόσον ὠφέλιμοι, πόσον χρήσιμοι εἶνε οἱ βατράχοι, οὓς οἱ ἀμαθεῖς ἀνευ οὐδενὸς λόγου πολλάκις φονεύουσι. Τὰ ζῶα ταῦτα τρέφονται ἀποκλειστικῶς μὲ διάφορα ἔντομα κατατρέφοντα παντοιοτρόπως τὰς σποράς καὶ τὰς φυτείας μας. Οἱ κρομμυδοφάγοι εἶνε τὸ ἐκλεκτότερον φαγητὸν τῶν βατράχων· γνωρίζομεν δὲ τι καταστροφὰς προξενοῦσιν οἱ κρομμυδοφάγοι εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ ἰδίως εἰς τοὺς κήπους μας. Ἐπομένως ὄχι μόνον δὲν πρέπει νὰ φονεύωμεν τοὺς εἰς τοὺς κήπους μας εὑρισκομένους βατράχους, ἀλλὰ καὶ νὰ προμηθευώμεθα (ἔστω καὶ ἀγοράζοντες) ἕξωθεν τοιούτους, τοὺς ὁποίους ν' ἀφίνωμεν εἰς τοὺς κήπους μας. Οἱ πρακτικώτατοι Ἄγγλοι κηπουροὶ ἀγοράζουσι τοὺς βατράχους πρὸς τρία σελήνια τὴν δωδεκάδα καὶ τοὺς φέρουσι εἰς τοὺς κήπους τῶν, οἵτινες ταχέως καθαρίζονται οὕτω ἀπὸ παντὸς ἐπιβλαβοῦς ἐντόμου. Μὴ θίγετε λοιπὸν τοὺς βατράχους, μὴ ἐπιτρέπετε εἰς τοὺς ἐργάτας σας καὶ εἰς τὰ τέκνα σας νὰ τοὺς φονεύωσι· περιουλλέγετέ τοὺς ὅπου τοὺς ἀπαντᾶτε καὶ κομίζετε τοὺς εἰς τὰ κτήματά σας, ὄντες βέβαιοι ὅτι κομίζετε ζῶον, τὸ ὁποῖον ἀνεξίδως θὰ σᾶς ὑπηρετήσῃ κάλλιον πληρωνομένου ἐργάτου. Ἐνεκα ἀκριβῶς τῆς χρησιμότητος ταύτης τοῦ ζῶου τούτου ἐσχάτως ἡ Βελγικὴ κυβερνήσις, δι' ἐγκυκλίου τῆς, παραινεῖ τοὺς κτηματίας νὰ προστατεύωσι τοὺς βατράχους καὶ ἀπαγορεύει αὐστηρῶς αὐτὴν καθ' ἑπάσαν τὴν χώραν καταστροφὴν, μεταφορὰν ἢ πώλησιν αὐτῶν.» Ἀναγνώσατε καὶ τὰ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος γραφέντα ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ γεωργίᾳ» τοῦ 1891 (σελ. 582) καὶ 1892 (σελ. 439).

— **Χελεδῶν ἐν κλωθῶ.** Κάτοικος τῆς Onifield τῆς Ἰρλανδίας ἀπὸ τοῦ παρελθόντος θέρους διατηρεῖ ἐν κλωθῶ χελιδόνα ζωηροτάτην, ψάλλουσαν καὶ τριφομένην δι' ὠμοῦ κρέατος καὶ βρασμένων ὠῶν. Συλλοθὼν αὐτὴν νεωτάτην, ἐκά-

τόρθωσε να την αναθρέψη εντός κλωβού ένθα τὸ πτηνὸν τοῦτο δὲν φαίνεται ποσῶς στενοχωρούμενον (Βλεθεύει).

Ἑξακτὸν οἴνων, ἐν τῇ Σέττῃ, 15 Ἀπριλίου.

Κορινθιακαί	1881	πρὸς φρ.	50—54	τὰ 100	χιλιόγραμ.
»	1882	»	»	»	»
Θαιρῶν	1881	»	»	29—34	»
»	1892	»	»	36—40	»
Ἰσσεσιμὲ	—	»	»	33—36	»
Σάμου μαῦροι	—	»	»	38—45	»

Ἑξακτὸν οἴνων, ἐν Σέττῃ, τῇ 15 Ἀπριλίου.

Βαλεντίας	βαθμ.	1—14.	πρὸς φρ.	22—26	κὰ ἑκατόλ.
Βενικάρλου	»	»	»	23—26	»
Ἀραγονίας	»	»	»	24—28	»
Ἀλικάντης	»	12 ¹ / ₂ —14	»	»	24—31
Ποιοράτου	»	14 ¹ / ₂ —15 ¹ / ₂	»	»	40—42

Οἴνοι πρὸς ἀπόσταξιν πρὸς φρ. 1 κατὰ βαθμὸν.

Μέση θερμοκρασία καὶ σχετικὴ ὑγρασία τῆς πόλεως τῶν Πηγεῶν τῶν ἐτῶν 1887—1892.

ΜΗΝΕΣ	1887		1888		1889		1890		1891		1892	
	θερμοκρασία	ὑγρασία	θερμοκρασία	ὑγρασία	θερμοκρασία	ὑγρασία	θερμοκρασία	ὑγρασία	θερμοκρασία	ὑγρασία	θερμοκρασία	ὑγρασία
Ἰανουάριος	10,06		8,67		10,30	76	11,02	71	8,40	82	11,03	83
Φεβρουάριος	12,56		10,99		11,47	82	9,88	12	8,85	65	11,83	80
Μάρτιος	13,23		16,52		13,45	79	14,22	73	13,56	70	13,85	78
Ἀπρίλιος	17,90		17,38		15,79	70	16,78	74	15,77	78	16,39	77
Μαῖος	22,61		19,97		21,05	64	19,27	69	20,77	68	20,28	71
Ἰούνιος	25,15		25,39		24,65	67	23,65	61	24,01	51	24,68	68
Ἰούλιος	29,47		25,72		27,88	62	27,18	63	27,57	67	26,88	62
Αὐγούστος	27,52		25,83		27,29	58	28,92	57	28,25	62	27,76	54
Σεπτέμβριος	23,62		23,73		23,21	67	22,21	62	24,95	63	26,04	63
Ὀκτώβριος	17,43		19,63		20,90	78	19,57	72	20,82	78	22,15	83
Νοέμβριος	14,69		14,15		14,78	71	15,30	54	15,81	85	14,90	84
Δεκέμβριος	10,57		11,66		10,95	71	11,73	82	21,05	84	12,79	88

Μέση θερμοκρασία καὶ σχετικὴ ὑγρασία Ἀθηνῶν κατὰ τὰ ἔτη 1883—1892

ΜΗΝΕΣ	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892
Ἰανουάριος	8,96	6,77	8,28	8,77	8,08	74,3	6,60	11,1	7,99	73,4
Φεβρουάριος	7,66	8,28	14,19	81,6	9,65	73,1	9,21	71,7	11,55	72,7
Μάρτιος	10,91	11,67	12,20	80,0	13,43	70,6	13,43	65,5	12,86	72,0
Ἀπρίλιος	14,81	17,00	16,96	73,8	15,78	67,9	17,16	59,1	16,42	67,6
Μαῖος	20,49	20,88	21,83	68,6	19,43	68,2	19,78	59,1	21,11	60,6
Ἰούνιος	25,45	23,76	23,61	67,0	25,0	61,6	25,73	55,3	24,94	52,9
Ἰούλιος	28,43	26,32	26,51	63,4	27,67	49,3	30,14	42,1	28,69	47,9
Αὐγούστος	26,60	24,27	27,13	61,6	26,27	40,8	27,32	35,4	28,16	40,2
Σεπτέμβριος	21,31	22,03	23,80	60,3	25,02	38,2	24,14	51,7	23,38	35,8
Ὀκτώβριος	19,44	18,90	19,98	56,5	20,38	39,4	18,67	39,7	21,30	33,7
Νοέμβριος	14,61	14,78	14,98	52,4	14,74	33,7	12,61	41,0	12,42	35,1
Δεκέμβριος	9,35	12,08	9,65	48,4	13,32	26,9	9,27	22,6	8,61	20,1
Ἰανουάριος	8,96	6,77	8,28	8,77	8,08	74,3	6,60	11,1	7,99	73,4
Φεβρουάριος	7,66	8,28	14,19	81,6	9,65	73,1	9,21	71,7	11,55	72,7
Μάρτιος	10,91	11,67	12,20	80,0	13,43	70,6	13,43	65,5	12,86	72,0
Ἀπρίλιος	14,81	17,00	16,96	73,8	15,78	67,9	17,16	59,1	16,42	67,6
Μαῖος	20,49	20,88	21,83	68,6	19,43	68,2	19,78	59,1	21,11	60,6
Ἰούνιος	25,45	23,76	23,61	67,0	25,0	61,6	25,73	55,3	24,94	52,9
Ἰούλιος	28,43	26,32	26,51	63,4	27,67	49,3	30,14	42,1	28,69	47,9
Αὐγούστος	26,60	24,27	27,13	61,6	26,27	40,8	27,32	35,4	28,16	40,2
Σεπτέμβριος	21,31	22,03	23,80	60,3	25,02	38,2	24,14	51,7	23,38	35,8
Ὀκτώβριος	19,44	18,90	19,98	56,5	20,38	39,4	18,67	39,7	21,30	33,7
Νοέμβριος	14,61	14,78	14,98	52,4	14,74	33,7	12,61	41,0	12,42	35,1
Δεκέμβριος	9,35	12,08	9,65	48,4	13,32	26,9	9,27	22,6	8,61	20,1
Ἰανουάριος	8,96	6,77	8,28	8,77	8,08	74,3	6,60	11,1	7,99	73,4
Φεβρουάριος	7,66	8,28	14,19	81,6	9,65	73,1	9,21	71,7	11,55	72,7
Μάρτιος	10,91	11,67	12,20	80,0	13,43	70,6	13,43	65,5	12,86	72,0
Ἀπρίλιος	14,81	17,00	16,96	73,8	15,78	67,9	17,16	59,1	16,42	67,6
Μαῖος	20,49	20,88	21,83	68,6	19,43	68,2	19,78	59,1	21,11	60,6
Ἰούνιος	25,45	23,76	23,61	67,0	25,0	61,6	25,73	55,3	24,94	52,9
Ἰούλιος	28,43	26,32	26,51	63,4	27,67	49,3	30,14	42,1	28,69	47,9
Αὐγούστος	26,60	24,27	27,13	61,6	26,27	40,8	27,32	35,4	28,16	40,2
Σεπτέμβριος	21,31	22,03	23,80	60,3	25,02	38,2	24,14	51,7	23,38	35,8
Ὀκτώβριος	19,44	18,90	19,98	56,5	20,38	39,4	18,67	39,7	21,30	33,7
Νοέμβριος	14,61	14,78	14,98	52,4	14,74	33,7	12,61	41,0	12,42	35,1
Δεκέμβριος	9,35	12,08	9,65	48,4	13,32	26,9	9,27	22,6	8,61	20,1
Ἰανουάριος	8,96	6,77	8,28	8,77	8,08	74,3	6,60	11,1	7,99	73,4
Φεβρουάριος	7,66	8,28	14,19	81,6	9,65	73,1	9,21	71,7	11,55	72,7
Μάρτιος	10,91	11,67	12,20	80,0	13,43	70,6	13,43	65,5	12,86	72,0
Ἀπρίλιος	14,81	17,00	16,96	73,8	15,78	67,9	17,16	59,1	16,42	67,6
Μαῖος	20,49	20,88	21,83	68,6	19,43	68,2	19,78	59,1	21,11	60,6
Ἰούνιος	25,45	23,76	23,61	67,0	25,0	61,6	25,73	55,3	24,94	52,9
Ἰούλιος	28,43	26,32	26,51	63,4	27,67	49,3	30,14	42,1	28,69	47,9
Αὐγούστος	26,60	24,27	27,13	61,6	26,27	40,8	27,32	35,4	28,16	40,2
Σεπτέμβριος	21,31	22,03	23,80	60,3	25,02	38,2	24,14	51,7	23,38	35,8
Ὀκτώβριος	19,44	18,90	19,98	56,5	20,38	39,4	18,67	39,7	21,30	33,7
Νοέμβριος	14,61	14,78	14,98	52,4	14,74	33,7	12,61	41,0	12,42	35,1
Δεκέμβριος	9,35	12,08	9,65	48,4	13,32	26,9	9,27	22,6	8,61	20,1

Τεύχη ἐλλείποντα τῆς « Ἑλληνικῆς Γεωργίας », εἰάν ἔχωμεν, θ' ἀποστείλωμεν δωρεάν εἰς τοὺς ἡμετέρους συνδρομητάς, τοὺς αἰτήσοντας αὐτὰ μέχρι τέλους τοῦ ἐνεστῶτος μηνός, μεθ' ὃν πᾶσα αἰτήσεις περὶ ἀποστολῆς ἐλλειπόντων τευχῶν τῶν ἐτῶν 1885—1892 δεόν νὰ συνοδεύηται μετὰ τοῦ ἀντιτίμου, ἧται μετὰ πεντήκοντα λεπτῶν δι' ἕκαστον τεῦχος.

Ἀπεσπασμένοι τόμοι τῆς « Ἑλληνικῆς Γεωργίας » τῶν ἐτῶν 1887—1892 πωλοῦνται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς « Ἀκροπόλεως » πρὸς δραχμὰς τέσσαρας ἕκαστος ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἢ πρὸς φράγκα χρυσᾶ τέσσαρα εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Τὴν σειρὰν τῆς « Ἑλληνικῆς Γεωργίας », ἧται τοὺς ὀκτώ τόμους τῶν ἐτῶν 1885—92, λαμβάνουσιν οἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἀποστέλλοντες εἰς τὰ γραφεῖα τῆς « Ἀκροπόλεως » (ὁδὸς Σοφοκλέους ἀριθ. 9) δραχμὰς εἴκοσι τέσσαρας, οἱ δὲ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποστέλλοντες φράγκα χρυσᾶ εἴκοσι δύο.

— **Ἡ εὐγενῆς καὶ εὐπαιδείτου Θεσπονίτις Ἀγγελικὴ Α. Ήλαῖσα** εἶνε ἡ φιλοπονήσασα τὴν « Σταχυολογίαν » ἐν μεταφράσει ἐκ τοῦ περὶ περονοσπόρου τῶν Γάλλων Βιαλά καὶ Βερμορέλ καὶ οὐχι ὁ ἐν Πύργῳ καθηγητῆς τῆς Γαλλικῆς κύριος Ἰω. Λάσκαρης ὡς κακῶς πληροφορηθέντες ἀνεγράψαμεν ἐν τῷ πρόοθεν ἄρθρῳ περὶ περονοσπόρου.
